

2014 01 | INFORMATIE PROFESSIONAL

vakblad voor informatiewerkers

01

Bibliotheek als
content curator

Biblioboard

02

Volgende stap
in informatiebeheer

**Papierloos
vergaderen**

03

Reizen en boeken
met elkaar verbonden

**Hotel-
bibliotheken**

04

Nieuwe serie

**Linked
Open Data**

**Octrooi-
informatie**

Patent
zoekwerk

The logo consists of the word 'INGRESSUS' in a bold, dark blue, sans-serif font, centered within a bright yellow rectangular box. This box is set against a dark blue background that features a subtle geometric pattern of overlapping squares. Below the logo, a horizontal bar is divided into five segments of different colors: red, purple, blue, green, and orange. The background of the entire page is a close-up photograph of an open book, with its pages fanned out to create a sunburst-like effect. The pages are aged and have a warm, golden-brown color palette.

INGRESSUS

15 jaar

We bedanken onze klanten
voor het vertrouwen
en de goede samenwerking

kijk voor onze uitgebreide dienstverlening op
www.ingressus.nl

2014 01

Thuiskomen

In Nederland wordt al jaren gesproken over certificering van het vak van de informatieprofessional. Maar de praktijk blijkt vooralsnog weerbarstig. Voor een specifieke groep, namelijk octrooi-informatiespecialisten, is deze certificering wel in aantocht, een internationale nog wel. Bettina de Jong (Shell) vertelt in een interview over deze ontwikkelingen – en geeft en passant een interessant inkijkje in haar vakgebied. Nog een inkijkje in dit nummer: digitaal vergaderen met de iPad bij het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Bertjan Kaan vertelt als senior adviseur DIV over deze nieuwe stap in informatiebeheer.

Verder belicht Edwin Mijnsbergen in de nieuwsrubriek de toenemende samenwerking tussen bibliotheken en lokale omroepen en krantenredacties. Het is zijn eerste bijdrage als nieuwsredacteur a.i. voor InformatieProfessional. Hij volgt Marie-José Klaver op, die afscheid neemt van InformatieProfessional. Zij verzorgde zowel het site- als het bladnieuws en schreef vele artikelen. We bedanken Marie-José voor haar jarenlange bijdragen.

En dan nog dit: verrassend genoeg willen we als we op reis zijn, thuiskomen in een bibliotheek. Carola van der Drift onderzoekt hotels op hun boekenthemata. Als fysieke boeken in hotelkamers en hotellobby's geen plekje meer kunnen vinden, kunnen ze zich nog altijd ontpoppen als fladderende vlinders in een kunstproject in Bristol. Kijk maar eens op pagina 5.

Alice de Jong
redactie@informatieprofessional.nl

10 Frank Huysmans

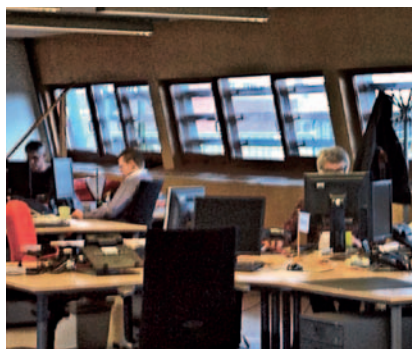
Mitchell Davis:
'Door de bril van de klant bekeken is het lachwekkend wat bibliotheken online doen'

De jonge Amerikaanse ondernemer Mitchell Davis (Bibliolabs) wil met het platform Biblioboard bibliotheken tot content curators maken. En vooralsnog met succes.

12 Edwin Mijnsbergen

Samenwerking RTV Oost en Bibliotheek Deventer staat niet op zichzelf

Steeds meer openbare bibliotheken trekken samen op met krantenredacties en omroepen. Wat zijn de ervaringen?

16 Eric Sieverts en Ronald de Nijs

Octrooi-informatiespecialist Bettina de Jong:
'Ons werk brengt grote verantwoordelijkheid met zich mee'

Bettina de Jong, manager van de afdeling octrooi-informatie bij Shell, geeft een inkijkje in haar intrigerende vakgebied. Een interview over certificering, het groeiende aanbod van octrooien én erkenning.

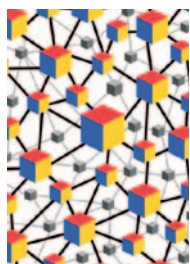
21 **Carola van der Drift** Hotels zetten in op bibliotheken

Steeds meer hotels beginnen een functionele bibliotheek waar gasten gebruik van kunnen maken. Carola van der Drift ging op onderzoek uit.

25 Bertjan Kaan

Papierloos vergaderen met de iPad

Vergaderen doet het bestuur van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht niet meer vanaf papier maar vanaf de iPad. Het lijkt allemaal zo eenvoudig. Is dat ook zo?

30 **Lukas Koster**

Linked Open Data: Meer werk maken van (meta)data

Wat gaat Linked Open Data betekenen voor bibliotheken, archieven en musea? In een korte serie bespreekt Lukas Koster dit fenomeen. In de eerste aflevering een 'Linked Open Data for dummies'.

RUBRIEKEN

- 06 **Nieuws**
- 14 **#IPLINGO** Shelfie
- 15 **Column** Eric Sieverts
- 29 **Lifehacking** Vergadertools
- 32 **De jonge onderzoeker** Informatieprofessional als visual storyteller
- 33 **Agenda** Events en exposities
- 34 **Recht op informatie** Een mooi publiekdomeindag
- 36 **Professional in het nieuws** Janine Huisman
- 37 **Een ander vak** Elske Schenk
- 38 **Column** Frank Huysmans

Het volgende nummer van InformatieProfessional verschijnt 27 februari.
Bijdragen voor dit nummer zijn welkom tot 10 februari.

COLOFON

ISSN: 1385-5328

InformatieProfessional is een uitgave (18de jaargang)
van Uitgeverij IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85,
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

InformatieProfessional, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85,
e-mail redactie@informatieprofessional.nl.

uitgever

Peter van Gorsel.

redactie

Jos van Dijk, Alice Doek, Frank Huysmans, Alice de Jong, Carin Klompen, Marieke Kramer, Andrea Langendoen, Pepijn Lemmens, Leen Liefsoens, Edwin Mijnsbergen (nieuwsredacteur a.i.), Paul Nieuwenhuysen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Matthijs van Otegem, Eric Sieverts en Ans ter Woerds.

vormgeving

Eric van den Berg, egfvdberg@upcmail.nl,
Tom van Staveren, graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Carola van der Drift, Danny Frietman, Bertjan Kaan,
Lukas Koster, Niall MacKellar, Raymond Snijders.
Omslagillustratie: CanStock Photo Inc.

redactieadviesraad

Drs. P. Evers, drs. C. Groeneveld (voorzitter),
prof.dr. J.S. Mackenzie Owen.

abonnementen

Uitgeverij IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85,
e-mail administratie@informatieprofessional.nl
InformatieProfessional verschijnt 9x per jaar, niet in
januari, juli en augustus. Abonnementsprijs € 100,-.
Instellingen met meer dan één abonnement op hetzelfde
adres betalen voor het tweede en volgende abon-
nement € 65,-. Nieuwe abonnees: abonneemen-
ten worden per jaargang afgesloten. Het abonnement
wordt jaarlijks in het eerste kwartaal gefactureerd. Be-
ëindiging abonnement: Abonnementen kunnen uiterlijk
1 december van het lopende abonnementsjaar worden
opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abon-
nement automatisch voor een jaar verlengd. Studenten-
abonnement € 55,- (met als maximale duur vier jaar),
losse nummers € 13,-. Leden van de KNVI komen in
aanmerking voor een gereduceerd abonnementstarief.
Meer informatie biedt het KNVI-secretariaat,
Mariaplaats 3, 3511 LH Utrecht,
tel. 030-2330050, e-mail info@knvi.net.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren in blad of op de site:
Uitgeverij IP, tel. 06-44 09 19 85.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enigerlei vorm elektronisch beschikbaar stellen.

GO opleidingen

School voor informatie

04/02	Cyberhygiëne; veilig gebruik van internet, social media en email (1 dag)
05/02	Zoeken van beeld, geluid en media (1 dag)
07/02	Europese Juridische Informatie (1 dag)* GAAT ZEKER DOOR
07/02	Social Media Dingen (online cursus)
10/02	Digitalisering van de informatievoorziening (8 dagen)
10/02	Informatievaardigheden I (1 dagdeel)* GAAT ZEKER DOOR
11/02	Zakelijk werken met de iPad (1 dagdeel)
12/02	Optimaal informatie zoeken via internet (1 dag)
14/02	Leergang Informatiemakelaar (8 lesdagen)
19/02	Leergang Informatieadviseur (12 lesdagen)
21/02	Strategisch inzetten van Social Media (1 lesdag)
24/02	Informatievaardigheden II (1 dagdeel)* GAAT ZEKER DOOR

Meer informatie: goopleidingen.nl/agenda of 070-3512380

Boeken als fladderende vlinders

Ter gelegenheid van haar vierhonderdste verjaardag heeft de Centrale Bibliotheek van Bristol een interactieve boekeninstallatie laten ontwerpen: *Book Hive*, gemaakt door het plaatselijke creatieve collectief Rusty Squid. Deze groep kreeg 90.000 pond van de Arts Council England om de

boeken en nieuwe technologie, te voltooien. In *Book Hive* zijn vierhonderd boeken in een bijenkorfachtige opstelling verwerkt, één voor elk jaar uit de geschiedenis van de bibliotheek. Als fladderende vlinders reageren de boeken wanneer bezoekers passeren (zie ook het filmpje op www.youtube.com/watch?v=tUR3mEp26eE). <

Finnen werken aan oprolbare ereader voor krantenuitgevers

Een Finse ereader doet de harten van krantenuitgevers in Europa sneller kloppen. In Nederland liggen er plannen voor pilots.

Met een dikte van 0,6 mm is LivePaper de slankste onder de ereaders. Dit lichtgewicht apparaat heeft een e-inkscherm – en is door het ontbreken van achtergrondverlichting uitermate geschikt voor digitaal lezen. Het opladen gaat via zon- of kunstlicht; aan de achterkant bevinden zich namelijk zonnecellen. LivePaper ligt echter nog niet in de winkel. Op dit moment testen verschillende lezers van de Scandinavische krant *Helsingin Sanomat* een prototype. De ereader wordt in

LivePaper met e-inkscherm

de uiteindelijke, plastic versie zo dun dat de gebruiker hem als een krant kan oprollen. Het apparaat moet de redding voor de dagbladindustrie worden. LivePaper, vooralsnog een werk-

titel, komt uit de koker van de Finse start-up Leia Media, die daarvoor samenwerkt een paar andere Finse bedrijven. Inmiddels worden partners gezocht om ook in andere Europese lan-

den pilots met krantenuitgevers te beginnen. In ons land zal Penthion Media Technologies de ondersteuning van de pilots en de bouw van het onderliggende ecosysteem verzorgen. De Finse vondst is te vergelijken met de Kindle van Amazon, legt Penthion-directeur Jan-Peter Tjepkema uit. De Kindle biedt een gesloten ecosysteem: je kunt alleen datgene kopen wat Amazon aanbiedt. 'De omzetting van de krant naar een online versie op bijvoorbeeld een iPad is zelden succesvol geweest. Er wordt in veel gevallen nauwelijks geld mee verdiend. Noch met de content, noch met advertenties. Wat de online advertenties betreft gaan Facebook en Google er met de winst vandoor. Met LivePaper hebben

Vier pagina's uit 'Google, Volume 1'

Google inspireert kunstenaars

Kunstenaars gaan aan de slag met Google Afbeeldingen en Google Street View.

Bij de Franse uitgeverij Jean Boîte Editions verscheen eind 2013 het vuistdikke boek *Google, Volume 1*, gemaakt door het Britse kunstenaars-duo King Zog. Het duo, bestaande uit Felix Heyes en Benjamin West, zocht in september 2013 voor elk woord

uit de Oxford English Pocket Dictionary 2013 een afbeelding via Google Afbeeldingen. Alle eerste treffers, 21.110 in totaal, vormen tezamen een geheel eigen 'woordenboek'. Als de 1000 exemplaren van dit kunstenaarsboek verkocht zijn, wil de uitgeverij een nieuwe

de uitgevers door het gesloten ecosysteem weer zelf de touwtjes in handen.'

'De belangstelling bij kranten-uitgevers in Europa is groot. Ook in ons land. Een groot landelijk dagblad – ik mag de naam nog niet noemen – heeft interesse in een pilot,' zegt Tjepkema. Ook het lokale dagblad de *Barneveldse Krant* wil aanhaken. Gert Dekker, informatiemanager van de *Barneveldse Krant*, bevestigt dit voornemen. 'De pilot start mogelijk in het eerste halfjaar van 2014.' Dekker noemt nog een andere reden om in te zetten op de LivePaper: besparing op de bezorgkosten van de krant. Als LivePaper een succes wordt, zal het dagblad straks alleen nog digitaal verschijnen en krijgen abonnees een gratis ereader. Jan-Peter Tjepkema: 'Eerst concentreren we ons op de pilots. Het apparaat is nog duidelijk in ontwikkeling, maar het begin is er zeker.' (RdN) <

editie laten maken. Opnieuw zal er dan gezocht worden met Google Afbeeldingen. Omdat de zoekresultaten dan andere beelden zullen opleveren, krijgt de nieuwe versie als titel *Google, Volume 2*.

Bij Jean Boîte Editions kwam eerder ook al een boek met een Google-thema uit: *The 9 Eyes of Google Street View*. De titel verwijst naar de negen camera's boven op de Google Street View-auto's waarmee de foto's worden gemaakt. De Canadese kunstenaar Jon Rafman verzamelde voor *The 9 Eyes* de meest opmerkelijke momentopnames die met deze camera's zijn vastgelegd. Van een politieagent die een geweer op een man richt, een auto-ongeluk tot en met een zoenend stel in Parijs. (RdN)

www.jean-boite.fr, 9-eyes.com <

Q & A

Raimo van der Klein was medeoprichter van Layer, een applicatie voor de mobiele telefoon die aangeeft wat er in de omgeving te zien en doen is. Nu richt hij zich met zijn bedrijf Glasseffect op het ontwikkelen van diensten voor Google Glass. En is daarmee de eerste in Nederland.

Allerlei bedrijven focussen nu op het maken van 'slimme' brillen. U richt zich bewust op Google Glass?

Ik heb besloten om mij op Glass te concentreren omdat dat het enige echte platform is dat het mogelijk maakt om een slimme bril op een slimme manier aan internet

te koppelen. De concurrenten richten zich vooral op de hardware. In dat perspectief is het platform achter Glass eigenlijk de echte innovatie.

Hoeveel bedrijven wereldwijd richten zich op het ontwikkelen van toepassingen voor Glass?

Duizenden bedrijven vinden het interessant om naast hun normale werkzaamheden iets met Glass te doen. Slechts tientallen bedrijven specialiseren zich in het ontwikkelen van diensten voor Glass.

U verwacht dat Glass eerst zakelijke toepassingen krijgt. De consument komt pas later aan de beurt?

Ja, het is net zoals in het begin van de mobiele telefoon. Toen had alleen de zakenman een telefoon van 2,5 kilo.

Aan wat voor toepassingen denkt u voor de zakelijke markt?

Daar waar gebruikers hun handen nodig hebben en graag ondersteund willen worden door data. Ik denk bijvoorbeeld aan medewerkers in de buitendienst, in ziekenhuizen, restaurants, hotels en logistiek. Bij Glass is de context van de gebruiker leidend. Informatie die wordt getoond moet op dat moment in die context relevant zijn voor de gebruiker. Het klinkt simpel maar het vereist nogal wat werk aan de achterkant om dit mogelijk te maken. Ik ben vooral bezig om deze context van gebruikers in kaart te brengen en om relevante diensten te ontwerpen die gebruikers in die context ondersteunen.

Met wat voor opdrachten bent u nu bezig?

Ik geef workshops over Glass. Daarnaast ontwikkel ik Proof Of Concepts voor bedrijven. Dat laatste wil zeggen dat ik een idee of concept globaal uitwerk om iets te kunnen demonstreren.

Uit welke sector komen uw eerste opdrachten?

Veelal grote mediabedrijven, retail en bedrijven met veel medewerkers.

Wat maakt deze markt interessant?

Het doet me denken aan de tijd dat we voor het eerst internet op onze telefoon konden krijgen. Veel verhitte discussies over privacy, rechten, nut, user cases, et cetera.

Is privacy een aandachtspunt in uw opdrachten?

Het is een onderwerp dat altijd wordt besproken. Kijk, Glass werkt alleen als er data gedeeld wordt over je specifieke context. Hoe beter Glass kan inschatten wat je context is, hoe beter er bepaald kan worden welke content je ziet. Glass werkt als een dienstenleverancier die weet of je thuis bent of op je werk. Of je aan het winkelen bent of aan het sporten. Al deze kleine brokjes informatie verbeteren de dienstverlening.

Wat is volgens u vooralsnog de meest interessante toepassing die voor Glass ontwikkeld is?

Zapier.com heeft een dienst ontwikkeld die het mogelijk maakt om persoonlijk ingestelde notificaties op Glass te ontvangen. Ik filter met Zapier alles wat niet relevant is eruit. Op deze manier zorg ik ervoor dat ik precies die data ontvang die ik op dat moment wil hebben.

Mitchell Davis (Bibliolabs): 'Door de bril van de klant bekeken is het lachwekkend wat bibliotheken online doen'

De jonge Amerikaanse ondernemer Mitchell Davis (Bibliolabs) was begin december een van de keynote sprekers op de DISH-2013-conferentie in Rotterdam. Met het platform Biblioboard wil zijn bedrijf Bibliolabs bibliotheken tot content curators maken. En vooralsnog met succes.

Door: Frank Huysmans

In 2000 een bedrijfje in self-publishing en printing op de mand oprichten, in 2002 met je businessmodel worden weggelachen door uitgevers en in 2005 je toko voor goed geld aan Amazon verkopen. Het overkwam Mitchell Davis, een ondernemer uit Charleston (South Carolina, VS), met BookSurge. Onder de vleugels van Amazon heet het inmiddels CreateSpace: een website waar aspirant-auteurs hun pennenvruchten kunnen publiceren en via Amazon een potentieel miljoenenpubliek bereiken. Zonder tussenkomst van uitgevers of redacteurs.

Een volgende uitdaging vonden Davis en kompanen in de bibliotheekwereld. Wat hen trof, was dat er een enorm gat gaapte tussen de gebruikservaring die internetgebruikers inmiddels op het web gewend zijn (denk aan Amazon, Apple, Google, Netflix) en wat bibliotheken aan interfaces bieden. Dat gat zou wel eens hun gat in de markt kunnen zijn. Ze richtten het bedrijf Bibliolabs op.

In maart 2013 ging hun platform Biblioboard online, gericht op content curation: het bijeenbrengen van primaire en (degelijke) secundaire bronnen rondom een bepaald onder-

werp. Biblioboard maakt het voor bibliotheken – en eigenlijk iedereen, ook uitgevers, docenten en artiesten – eenvoudig om curated content aan te bieden op een manier die die van Netflix en andere internetbedrijven kan evenaren.

Geen barrières

Gevraagd naar het bedrijfsmodel van Biblioboard antwoordt Davis: 'In de digitale wereld gaat het erom een zo goed mogelijke gebruikservaring te bieden. Er is zoveel onderlinge

concurrentie van bedrijven die diensten met een eenvoudige gebruikservaring bieden. Neem Netflix: je maakt een account aan met gebruikersnaam en wachtwoord en betaalt per maand een bescheiden bedrag. Vervolgens kun je op al je apparaten inloggen, programma's selecteren en kijken.'

'Wat stellen bibliotheken en archieven daar tegenover? Een zoekscherm dat is gemaakt voor informatieprofessionals, niet voor gewone mensen. Met voor elk dataveld een aparte

invoerbox. Dat kan simpeler én beter, dachten wij.'

Met de blik van een hedendaagse mediaconsument kijken naar wat bibliotheken en archieven doen op internet is verhelderend, stelt Davis. 'Door de bril van een klant van Amazon of iTunes kijkend is het bijna lachwekkend absurd wat een moeite gebruikers zich soms moeten getroosten om een ePub- of een mp3-bestand via een bibliotheekstelsel op hun eigen apparaat te krijgen. Het is helemaal vanuit de fysieke bibliotheekwereld opgezet. Ons devies was: wat er ook gebeurt, het mag maar één inlogactie vergen om binnen te komen in het bibliotheekstelsel. Daarna moet alles met enkele klikken zonder beperkingen beschikbaar zijn, zonder extra betalingen of retourneringstermijnen.'

Content curation is king

Met Biblioboard ontwikkelden Davis en de zijnen een oplossing. Vanuit het leidende idee van content curation krijgt elk onderwerp een 'tegel'. Door daarop te klikken, krijg je een reeks bronnen te zien die door een ter zake kundige rondom dat onderwerp zijn verzameld. Biblioboard maakt het voor de curatoren ook eenvoudig om die bronnen bijeen te brengen. Het uploaden van gedigitaliseerd werk uit de eigen collectie is een mogelijkheid, maar ook het putten uit de publieke domein-collecties van onder andere het Internet Archive en de Library of Congress is bin-

Mitchell Davis

Foto: Frank Huysmans

'Bibliotheken bieden een zoekscherm dat gemaakt is voor informatieprofessionals, niet voor gewone mensen'

nen de Biblioboard-omgeving mogelijk.

Het bedrijf biedt ondersteuning en training aan bij het leren cureren. Als er eenmaal een mooie collectie bijeen is gebracht, is die eenvoudig om te zetten naar een app die als visitekaartje van de bibliotheek dienst kan doen. De British Library deed dit al met haar '19th century collection'-app.

Community publisher

Wat betekent de nadruk op het cureren van de eigen collectie voor de werkwijze van bibliotheken, vragen we aan Davis. 'Als een bibliotheek een licentie heeft gekocht, kan ze als een lokale uitgever, als een community publisher gaan optreden. Hier en daar zie je al bibliotheken die plaatselijke kunstenaars en muzikanten uitnodigen om hun werk via ons platform te publiceren. Zo wordt de bibliotheek de spin in het informatieweb van de gemeenschap.'

'In zo'n geval moeten bibliotheek en kunstenaar wel een licentieovereenkomst sluiten. Bijvoorbeeld om de bibliotheek te vrijwaren van eventuele auteursrechtelijke claims. Hetzelfde doen wij als Biblioboard op onze beurt met de bibliotheken. Zij moeten verklaren dat ze geen auteursrechtelijk beschermde content weergeven.'

Boekhandelsfunctie

De vraag is of bibliotheken zo niet te veel op de stoel van de uitgever gaan zitten. En welke rol heeft de boekhandel nog in zo'n model? Davis heeft hier een duidelijk antwoord op: 'In de VS zijn grote boekhandelketens ten dode opgeschreven. Al drie jaar lang verwacht iedereen dat Barnes & Noble op de fles gaat. De vraag is alleen nog wanneer ze eindelijk door de zure appel heen gaan bijten.' 'Voor gespecialiseerde boekhandels zal wel een niche

blijven bestaan. Uitgevers beseffen op hun beurt dat bibliotheken kunnen bogen op een enorme goodwill bij de mensen. Ze zien hen steeds meer als partners in het bereiken van hun markt. Het zou goed kunnen zijn dat bibliotheken de functie van de boekhandel overnemen nu bezit minder belangrijk wordt dan toegang. Je zult ook bibliotheken en boekhandels zien samengaan.'

MARC must die

Mitchell Davis en zijn partners zijn zelf niet uit de bibliotheekwereld afkomstig. Ze moesten zich dan ook inwerken in de wereld van catalogi, thesauri en metadata. 'We zijn op zoek gegaan naar de meest gangbare standaard in de beschrijving van collecties. Dat bleek MARC te zijn. Die zijn we toen maar gaan gebruiken.'

'In het laatste jaar heb ik uit gesprekken met bibliotheekexperts geleerd dat dit misschien niet de meest vooruitstrevende standaard is. Ik maakte kennis met de kreet "MARC must die!". We bekijken nu of we daar iets mee moeten doen. Je moet in de digitale wereld niet de illusie hebben dat je product ooit helemaal af is. Het vergt voortdurende aanpassing.'

'Naast de Library-variant, een soort bulklicentie, is er ook een variant van Biblioboard voor individuele gebruikers. Er zijn kunstenaars die daar gebruik van maken, en er is een professor die een digitaal college-dictaat heeft gemaakt voor zijn studenten. Als er eenmaal een kritieke massa is van bijvoorbeeld kunstenaars, gaan we kijken of we daar een soort kunsttijdschrift van kunnen maken. Geen idee of dat lukt. En dat maakt deze business zo interessant.'

Frank Huysmans is redacteur van InformatieProfessional.

De juiste informatie bij de juiste persoon

Adlib Bibliotheek catalogiseert meer dan boeken alleen. Adlib Bibliotheek vormt de kern van een compleet informatie- en kenniscentrum. Desgewenst kunt u deze kern uitbouwen met de uitleen-, bestel- en tijdschriftenmodules, of met vragenregistratie, SDI, full-text search en verschillende online services. Iedere vorm van informatie wordt zo op maat gemaakt voor uw gebruikers. Niet voor niets is Adlib Bibliotheek in gebruik bij vele mediatheken, bedrijven, (hoge)scholen, en juridische en overheidsinstellingen.

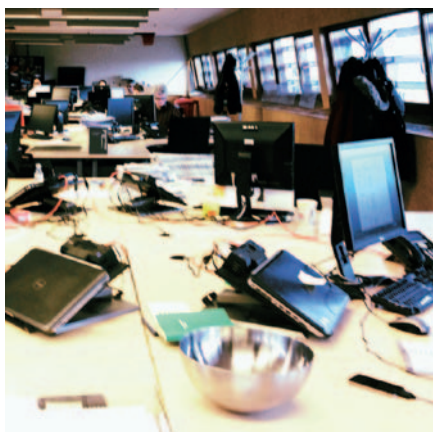
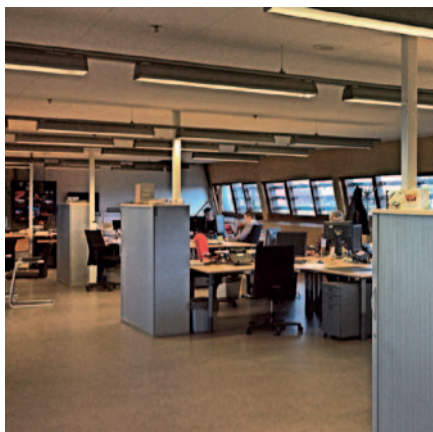
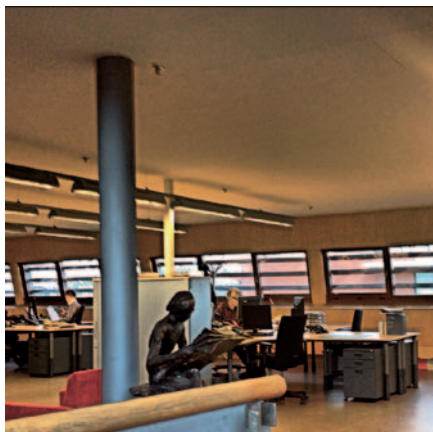

Adlib Bibliotheek

Veelzijdig Overzichtelijk Aanpasbaar aan alle soorten publicaties
Internetmodules: SDI attenderen, Online reserveren en Full text zoeken Eenvoudig titelbeschrijvingen ontlene Makkelijk rapporteren Geïntegreerde aanvullende modules: Bestelmodule, Uitleenmodule en Tijdschriftenmodule Meertalig Internationale standaarden SRU, ISBD/AACR2, Z39.50 MARCXML, OAI-PMH en meer Integreerbaar met Adlib Museum en Adlib Archief tot één 'crossdomain' systeem API-koppelingen Keuze databases MS SQL Server, Oracle, Adlib Internet ready.

adlib
The easy way to knowledge

Adlib Information Systems
(0346) 58 68 00
sales@adlibsoft.com
www.adlibsoft.com

Foto's: Ellen Lamberts

Redactie van Twentse Courant Tubantia in Bibliotheek Almelo

Samenwerking RTV Oost en Bibliotheek Deventer staat niet op zichzelf

Steeds meer openbare bibliotheken trekken samen op met krantenredacties en omroepen.

Door: Edwin Mijnsbergen

Op 11 december 2013 nam de redactie van de regionale Overijsselse omroep RTV Oost haar intrek in het gebouw van de Openbare Bibliotheek Deventer. Die verhuizing was de eerste stap op weg naar een Deventer Media Centrum, waarin de omroep niet alleen samenwerkt met de bibliotheek, maar ook met andere partijen, zoals de lokale omroep DRTV, die zich later ook in het pand zal vestigen.

Dit samenwerkingsverband staat niet op zichzelf. Om een paar voorbeelden te noemen: de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) werkt al sinds 2006 samen met de lokale zender Radio AmsterdamFM, in 2009 werkte de Zeeuwse Bibliotheek in het pilotproject Nieuwsportaal Zeeland onder meer samen met Omroep Zeeland, in februari 2013 trok de redactie van Twentse Courant Tubantia in bij Bibliotheek Almelo en op 1 januari j.l., ten slotte, maakte directeur Martijn Mewe op het blog van Bibliotheek Velsen bekend dat zijn organisatie in 2014 zal gaan samenwerken met RTV Seaport. Het voert wellicht te ver om al te spreken van een trend, maar een interessante ontwikkeling is het wel. InformatieProfessional vroeg een aantal betrokkenen bij genoemde voorbeelden naar hun ervaringen tot nu toe.

Gezamenlijke producties

Linda Hilberink, redactiechef bij Tubantia, meldt desgevraagd dat de samenwerking met Bibliotheek Almelo zeer goed bevalt. Door reorganisaties bij Wegener en de dagelijkse druk van deadlines restte er weliswaar niet veel tijd meer voor experimenten, maar de twee organisaties slaagden er desondanks in om een aantal zaken van

de grond te krijgen, zoals de gezamenlijke productie 'Rumoer', een wekelijks discussieprogramma op de radio. De bibliotheek profiteert vanuit het perspectief van de functie 'ontmoeting en debat', voor de krant levert het programma nieuwe artikelen op.

In oktober is het project 'Buurten bij de krant' van start gegaan. Wijkbewoners worden door redacteuren uitgenodigd om hun verhaal in de bibliotheek te komen doen en mee te denken over de inhoud

'Honderden artiesten, regisseurs, schrijvers en opiniemakers stelden hun vaak verouderde beeld van de openbare bibliotheek bij'

van de krant. Het bibliotheekgebouw leent zich daar prima voor: er is genoeg ruimte en, ook niet onbelangrijk, prima koffie. Ook in dit traject versterken beide organisaties elkaar. Vanaf 2014 zal er ook nog worden samengewerkt op het gebied van media-educatie, in de cursus 'Hoe scoor ik in de pers?'.

Veel nadelen lijkt het samenwerkingsverband niet te hebben. Het enige punt dat Hilberink kan verzinnen is het geluid dat nu eenmaal hoort bij klassenbezoeken. Daar moest de redactie wel even aan wennen. Dat positieve beeld wordt bevestigd door Ellen Lamberts, medewerkster PR van de bibliotheek. Ook zij ervaart de samenwer-

kingsprojecten als interessant en succesvol. Zij merkt bovendien dat de 'lijntjes' tussen bibliotheek en krant nog korter zijn dan voorheen. Suggesties voor artikelen rondom actuele thema's worden nu sneller gedaan door bibliotheekmedewerkers en eerder opgepikt door journalisten. De sfeer binnen het samenwerkingsverband wordt ervaren als open en transparant.

Verbondenheid tonen

Ook de OBA is behoorlijk tevreden over de samenwerking met AmsterdamFM. Bibliothecaris en programmamaker Leo Willemse vertelt dat de invulling van de gezamenlijke activiteiten geleidelijk is uitgebouwd. Aanvankelijk hielpen bibliotheekmedewerkers vooral met het faciliteren en begeleiden van de uitzendingen, waarmee al werd gestart in het oude gebouw aan de Prinsengracht, maar al snel kreeg de bibliotheek in de persoon van Leo ook een eigen boekenrubriek en verzorgen bibliotheekmedewerkers op vrijdag de 'niet-live muziek'.

De samenwerking omschrijft Willemse als 'soepel en vrolijk'. Hij vindt het mooi dat de bibliotheek op deze manier de mogelijkheid heeft om in te haken op actuele gebeurtenissen (het overlijden van een beroemde schrijver, bijvoorbeeld). Ook ziet hij de samenwerking 'vooral als een prachtige manier om de verbondenheid van de OBA met (vooral) de Amsterdamse samenleving te laten zien'. Hij merkt op dat er inmiddels honderden artiesten, regisseurs, schrijvers en opiniemakers naar de OBA kwamen en hun vaak verouderde beeld van de openbare bibliotheek bijstelden.

Eén kanttekening

Willemse plaatst een kanttekening. Hij vindt dat bibliotheekmedewerkers een veel grotere rol binnen het samenwerkingsverband zouden kunnen spelen. Hij realiseert zich echter ook dat daar de inzet van zowel de radiomakers, de directie als de medewerkers zelf voor nodig is. Dat is blijkbaar nog geen vanzelfsprekendheid. Je zou kunnen concluderen dat er mooie dingen gebeuren, en dat het begin goed is, maar dat er ook nog veel onbenutte kansen liggen. Een wereld te winnen dus.

Edwin Mijsbergen is nieuwsredacteur a.i. van *InformatieProfessional*.

Maarten de Rijke op VOGIN-IP-lezing

Maarten de Rijke, hoogleraar bij de UvA, is een van de sprekers op de VOGIN-IP-lezing op 20 maart a.s.

In een interview naar aanleiding van de Snowden-onthullingen, vorig najaar in NRC Handelsblad, werd Maarten de Rijke gevraagd hoe de NSA bruikbare informatie kan halen uit die enorme hoeveelheden verzamelde data. Wat de NSA daarmee doet, verschilt volgens De Rijke niet veel van wat Google met de inhoud van webpagina's doet. Alleen is het voor de NSA veel moeilijker om te bepalen naar welke patronen ze moeten zoeken, dan voor Google. Google kan uit analyses van

miljoenen clicks afleiden wat gebruikers goede resultaten vinden en zo zijn algoritmes verbeteren. Maar de NSA heeft weinig voorbeeldpatronen van aanslagen waaruit

ze zouden kunnen leren. Je moet dan beginnen met het stellen van de goede vragen. Dit thema van slimme zoeken en analysetechnieken in grote hoeveelheden data, zal tijdens de lezing van Maarten de Rijke verder aan de orde komen.

Behalve een vijftal lezingen in de middag, zijn er 's ochtends enkele workshops waaruit deelnemers kunnen kiezen. De VOGIN-IP-lezing vindt plaats in de Koninklijke Industriële Groote Club aan de Dam in Amsterdam. vugin-ip-lezing.net (ES) <

advertentie

**Ondersteuning nodig
bij het veranderen,
optimaliseren of
digitaliseren van uw
informatievoorziening?**

**ADVIES
PROJECTMANAGEMENT
DETACHERING**

Reekx

www.reekx.nl

Nieuwsredacteur Marie-José Klaver blikt terug

Marie-José Klaver stopt na zeven jaar als nieuwsredacteur van InformatieProfessional. Zij gaat zich meer richten op het onderwijs. Edwin Mijnsbergen a.i. volgt haar op. Hoe kijkt Marie-José terug op het nieuws?

‘Er is de afgelopen jaren veel meer aandacht gekomen voor digitalisering, open data en de relatie met het publiek,’ aldus Marie-José. Ook heeft ze het aantal persberichten vanuit de bibliotheek- en archiefsector flink zien toenemen. ‘Voor journalisten en lezers heeft dat ook een nadeel. Als je steeds meer kant-en-klaar nieuws moet fite-

Marie-José Klaver

Foto: Digidaan

ren en verwerken, blijft er minder tijd over om achter de echt

interessante verhalen aan te gaan. PR en marketing werken vaak als rookgordijn.’ Gevraagd naar het nieuws wat haar is bijgebleven noemt Marie-José ‘de gedwongen sluiting van de bibliotheek van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) en de enorme strijd die is gevoerd om de collectie elders onder te brengen’.

Edwin Mijnsbergen

Edwin Mijnsbergen is nieuwsredacteur a.i. bij InformatieProfessional. Hij werkt als freelance informatieprofessional en houdt zich ook bezig met internetadvisering, contentmanagement en met (digitale) lokale/regionale gemeenschappen. Voor InformatieProfessional schrijft hij geregeld bijdragen; sinds 2013 verzorgt hij de rubriek #IPLINGO.

#IPLINGO

Shelfie

Door: Edwin Mijnsbergen

Dat het woord *selfie* verkozen kon worden tot Van Dale Woord van het Jaar 2013 kon niet iedereen waarderen. Het is inderdaad opmerkelijk dat een anglicisme mee kan dingen in zo'n verkiezing, maar ergens is het ook wel begrijpelijk. In het digitale tijdperk vervagen vele grenzen, ook die van de taal. Gezien vanuit dat perspectief is het logisch dat *selfie* won. Het woord is nu eenmaal geadopteerd door een grote groep – veelal jonge – Nederlanders. Dat Kees van Kooten een pleidooi hield voor het alternatief ‘otofoto’ deed veel mensen

glimlachen, maar het was een vrij kansloze oproep. Als jongeren eenmaal woorden hebben opgepikt is er geen houden meer aan. Misschien verdwijnen die woorden op zeker moment weer uit het dagelijkse taalgebruik, maar een alternatief krijg je er echt niet zomaar door, zelfs niet als je Kees van Kooten heet en je de Nederlandse taal ooit zelf voorzag van een indrukwekkende hoeveelheid nieuwe woorden. Selfie dus. De uitverkiezing tot woord van het jaar gaf het verschijnsel nog eens een extra zetje. Op sociale netwer-

ken wemelde het opeens van de met de telefooncamera geschoten zelfportretten. Wie er nog nooit een had gemaakt kon tenslotte niet achterblijven. Ook dat hoort erbij, in de lolbroekencultuur van Facebook maar het zorgde er, in mijn geval, wel voor dat ik het woord al beu was voordat ik het zelf ooit had gebruikt. Weg ermee! Desondanks kon ik wel lachen om de variant *shelfie*. Dat woord dook vanaf half december ook overal op, na oproepen op Twitter van uitgever AbeBooks en op de website van dagblad The

Guardian, om foto's op te sturen van je boekenplank (shelf) of -kast. Sommige webredacteurs doen alsof zij de variant hebben verzonnen, maar dat is strijken met de eer van de ander. Dat terzijde. Waar het om gaat is dat ik shelfies wél leuk vind. Waarom? Omdat het meestal interessanter is om iemands boekenkast te bestuderen dan iemands gelaatstrekken! Daar denkt vast niet iedereen zo over. Ik houd het daarom maar op beroepsdeformatie. Shelfie is mijn favoriete woord. Van de afgelopen maand.

Op mijn zeepkist in de woestijn

'Ik voel me net of ik op een zeepkist in het park sta te roepen,' sprak mijn vriendin toen ze zich destijds door mij had laten verleiden ook op Twitter actief te worden. In Hyde Park zie je tenminste nog of iemand blijft staan luisteren. Op Twitter heb je geen idee of je berichten ook maar door iemand worden opgemerkt, zeker als je nog bijna geen volgers hebt. Hoewel altijd

leeft kennelijk wel. Terwijl ik al aan deze column was begonnen, kwamen daarover nog diverse berichten langs. Het AllthingsD e-Zine berichtte in vette letters '(Almost) No One Is Reading Your Tweets'. Daarbij baseerden ze zich op een rapport van O'Reilly dat vooral benadrukte dat er zoveel mensen zijn die nauwelijks volgers hebben. De mediaan schijnt op één volger te staan! Ja, dan word je zeker niet gelezen. Nog recenter blogde (en twitterde) Jeanine Deckers onder haar schuilnaam @Tenaanval over het 'opblazen van je tijdlijn', waarbij dat woord 'opblazen' in destructieve zin bedoeld was. Zij beriep zich op ene Charlie Warzel die in Buzzfeed opriep 'I Nuked My Twitter Feed And You Should Too'. Het ergerde hem dat zijn feed vaak sneller over het scherm raasde dan hij überhaupt kon lezen. Het aantal door hem gevolgd had hij daarop resoluut van 1838 naar 1 teruggebracht. Mijn volgers volgen dus kennelijk ook te veel. En dan knaagt het aan mijn pretenties als MIJN berichten niet worden gelezen. Maar in feite doet dat er natuurlijk niet toe. Zolang de echt interessante nieuwtjes en opinies maar blijven rondzingen. Als we die maar blijven herhalen, dan krijgt iedereen in ons kringetje ze uiteindelijk wel een keer onder ogen, ook wie zijn tijdlijn nog niet heeft opgeblazen, ook wie toch nog eigenwijs probeert om 1700 tweeps te volgen. Laten we dus nog maar even blijven roepen op onze zeepkisten in de woestijn. Dan blijft Twitter de uiterst nuttige attendingsdienst die het nu is.

‘Sta ik, ondanks die 900 volgers, toch nog altijd een beetje in de woestijn te roepen?’

Eric Sieverts is redacteur van InformatieProfessional en freelance docent en adviseur

De problematiek van het gelezen worden

[illegible][illegible]

Mijn volgers volgen dus kennelijk ook te veel. En dan knaagt het aan mijn preten-ties als MIJN berichten niet worden gelezen. Maar in feite doet dat er natuurlijk niet toe. Zolang de echt interessante nieuwtjes en opinies maar blijven rondzingen. Als we die maar blijven herhalen, dan krijgt iedereen in ons kringetje ze uiteindelijk wel een keer onder ogen, ook wie zijn tijdlijn nog niet heeft opgeblazen, ook wie toch nog eigenwijs probeert om 1700 tweeps te volgen. Laten we dus nog maar even blijven roepen op onze zeepkisten in de woestijn. Dan blijft Twitter de uiterst nuttige attende-ringsdienst die het nu is.

Eric Sieverts is redacteur van InformatieProfessional en freelance docent en adviseur

'Ons werk
brengt een
grote verant-
woordelijkheid
met zich mee'

Het wereldje van octrooi-informatiespecialisten is klein, aldus Bettina de Jong, manager van de afdeling octrooi-informatie bij Shell. Nederland telt er zo'n 200. Ondertussen rukken vanuit India patent searchbedrijven op. Reden om te kijken of een internationale certificering van het beroep haalbaar is. Een interview over het vak, certificering, het groeiende aanbod van octrooien en erkenning.

Eric Sieverts en Ronald de Nijs *****

Het kan om miljoenen gaan

'Ons zoekwerk betreft soms miljoenen-investeringen. Als we een nieuw product op de markt brengen of een nieuwe fabriek willen neerzetten, moeten we weten of we niet in aanvaring komen met octrooien van anderen. Aan zo'n grote investering voor een fabriek gaat dus een onderzoek vooraf: zijn er bijvoorbeeld octrooien van Exxon-Mobil waar je door kleine aanpassingen in je proces "omheen kunt". Want je wilt niet dat zij achteraf een rechtszaak beginnen omdat je een techniek gebruikt die door een ExxonMobil-octrooi beschermd is. Dat kan miljoenen kosten.'

'Zulk onderzoek voor "vrijheid van handelen", dat zijn de zwaarste zoekacties die we doen. Daarnaast doen we onderzoek naar de geldigheid van de octrooien van derden. Dan kijk je of je in oppositie wilt gaan tegen zo'n octrooi, omdat het ten onrechte is verleend, of omdat je bij een octrooi wilt onderhandelen over een licentie, waarbij

je wilt aantonen dat dat octrooi wel is verleend, maar dat ze eigenlijk niet zo sterk staan.'

Moeilijkheidsgraden

'Onze afdeling doet natuurlijk ook nog wel gewone informatieve zoekacties, al wordt nu ook wel veel door onze klanten zelf gezocht. Maar aan het begin van een nieuw onderzoeksproject kunnen wij bijvoorbeeld in kaart brengen wat er allemaal ligt aan octrooien, wat onze concurrenten hebben. Al moet je ook wel kijken naar open literatuur, het meeste staat toch beschreven in de octrooien zelf.'

'Een weer wat ingewikkelder onderzoek is het zogenaamde nieuwheidsonderzoek. Iemand denkt een uitvinding gedaan te hebben, maar voordat we daar een octrooi-aanvraag voor indienen bij de Octrooiraad, moeten we eerst nagaan of het wel echt nieuw is. Of er niet al octrooien voor zijn of dat het toch al ergens is beschreven.'

'Als je bij nieuwheidsonderzoek iets mist, is dat veel minder erg dan bij die "vrijheid van handelen". Want een octrooiaanvraag komt nog bij de Octrooiraad terecht die het ook nog eens onderzoekt. Die kan aangeven dat iets al bekend is en dat je bijvoorbeeld een claim wat anders moet omschrijven. Maar wanneer je wilt proberen andermans octrooi onderuit te halen of erover wilt onderhandelen, en zeker wanneer je een product wilt gaan maken of een proces wilt gaan toepassen, dan zitten daar veel grotere commerciële consequenties aan vast. Octrooionderzoek kent dus allerlei moeilijkheidsgraden.'

Driehoeksverhouding

'De octrooi-aanvragen worden door octrooigemachtigden geschreven. Zij zitten op dezelfde afdeling als de octrooi-informatiespecialisten; we werken heel nauw met hen samen. Deze gemachtigden zijn officieel gerechtigd om octrooiaanvragen in te dienen

Hoe is Bettina de Jong in het vak terechtgekomen?

Bettina de Jong (1961) begon als chemicus bij het onderzoekslaboratorium van Shell in Amsterdam-Noord. Na zeven jaar in het onderzoek is zij overstapt naar de bibliotheek. Daar wilde men mensen met een technische achtergrond een paar jaar als literatuuronderzoeker laten werken om degenen die met vragen bij de bibliotheek kwamen inhoudelijker te kunnen helpen. Ze heeft dat drie jaar gedaan en bleek dat veelzijdige werk zo leuk te vinden dat ze aarzelde om weer terug te gaan naar het lab. Op dat moment ging Paul Peters als specialist Chemische informatievoorziening weg bij Cobidoc en heeft ze diens baan overgenomen.

Na een paar jaar bij Cobidoc werd ze benaderd door de octrooiafdeling van Shell in Den Haag. Daar kende men De Jong uit haar Amsterdamse tijd; bovendien was deze afdeling intussen klant van haar bij Cobidoc. Wilde ze als octrooi-informatiespecialist bij hen komen werken? Zo is ze het vak ingerold.

Er was toen nog geen speciale opleiding voor octrooi-informatie zoals nu bij GO opleidingen. De basis van het zoeken had ze door haar voorgaande werk al. Via begeleiding door meer ervaren mensen is ze intern verder in het octrooivak geschoold.

Functies *****

- > Manager van de afdeling octrooi-informatie van Shell, met vestigingen in Den Haag, Londen, Houston en Bangalore
- > Voorzitter van de WON (Werkgemeenschap Octrooi-informatie Nederland), de Nederlandse vakvereniging van octrooi-informatiespecialisten
- > Vice-voorzitter van de PDG (Patent Documentation Group), een vereniging van octrooi-informatiespecialisten van grote bedrijven in Europa
- > Voorzitter van de werkgroep 'Certification' van de CEPIUG (Confederacy of European Patent Information User Groups) en in dat kader actief betrokken bij het opzetten van een examinering en certificering van octrooi-informatiespecialisten

en die te verdedigen bij bijvoorbeeld het Europees Octrooibureau. Octrooi-informatiespecialisten hebben daar net wat minder diepgaande juridische kennis over.’

‘Verder werken wij ook nauw samen met mensen in de research. Het is een beetje een driehoeksverhouding. Wij kunnen de vertaalslag maken tussen de octrooigemachtigden en de research, omdat we een beetje de juridische taal spreken en de meesten van ons ook in het lab hebben gewerkt.’

Certificering

‘Bij Shell moeten octrooi-informatiespecialisten minimaal een universitaire opleiding in een technisch vak hebben. In Nederland is vervolgens de GO-octrooicursus een goede start, waarna je nog wel drie jaar ervaring moet opdoen voordat je al die juridische zaken ook in de vingers hebt. In dat kader zijn we in ons vak nu ook met certificering bezig. Dat gaat alleen niet zo snel als we gehoopt hadden, want het project is in de loop van de tijd erg gegroeid.’

‘Het idee voor certificering was binnen Europa ontstaan. Je hebt daar de Confederacy of European Patent Information User Groups (CEPIUG) en ook nog de Patent Documentation Group (PDG), waarin de grote bedrijven zich verenigd hebben. De eerste richt zich vooral op het delen van *best practices*, de tweede probeert vooral druk uit te oefenen op octrooiraden en leveranciers van databases om hun dienstverlening te verbeteren.’

‘Beide verenigingen vonden los van elkaar dat het vak meer erkenning moest krijgen. Het duurt een paar jaar voordat je het vak in de vingers hebt. Kun je door certificering daar vorm aan geven? En helpt dat om het vak aantrekkelijker te maken voor nieuwkomers? De Amerikaanse PIUG (Patent Information User Group) is daar vervolgens bij aangehaakt. En inmiddels hebben

we ook belangstelling uit Japan en China. Daardoor is het helemaal een internationaal project geworden, wat het ook heel politiek maakt.’

‘Het doel is een examinering op te zetten en daaraan gekoppeld certificering van een allround octrooi-informatiespecialist. Iemand die dat haalt en vervolgens bij mij aanklopt, kan ik dan blind de moeilijkste searches geven en erop vertrouwen dat-ie dat goed kan.’

Proefexamens

‘Ondanks de verschillen in octrooiwetgeving tussen de diverse landen is bewust gekozen voor een internationale certificering. Juist octrooi-informatiespecialisten hebben met de diverse wetgevingen te maken en moeten dus minimaal kennis hebben van die van de belangrijkste landen. Ikzelf moet ook Amerikaanse documenten bekijken en dus weten wat daar bijvoorbeeld geldt over termijnen.’

‘De examinering kent twee hoofdmoten: het zoekaspect (welke bronnen moet je gebruiken, hoe moet je daarin zoeken) en de analyse en de selectie. Van die tweede hoofdmoot hebben we een apart examen gemaakt. Dan moet je echt gaan lezen en zeggen: dit vind ik relevant en dit niet om die en die reden. En je moet kijken naar data: of zaken nog geldig zijn. Daarin zit dus het juridische aspect.’

‘We weten al dat het examen werkt. In Europa en de VS hebben 54 vrijwilligers proefexamens gedaan: die hebben daar twee dagen lang op zitten zweten. Ik vind het heel bemoedigend dat mensen door hun bedrijf gesponsord werden (qua reiskosten en tijd) om die proefexamens te gaan maken. Vanuit de werkgevers is er dus steun. Voor de naamgeving hebben we uiteindelijk gekozen voor “patent information professional”. Iemand die het examen haalt heet dan “qualified patent information professional”, een QPIP.’

‘Machinevertalingen uit het Chinees zijn nu zo goed, dat we onze selectie hierop kunnen baseren’

‘Bij het samenstellen van de examens hebben we ook veel geleerd van een wedstrijd die in Japan wordt gehouden voor octrooi-informatiespecialisten. Daar doen jaarlijks zo’n tweehonderd mensen aan mee, waarvan er nog geen tien slagen. Heel pittig dus. Vanaf het begin was duidelijk dat ons examen ook vrij pittig moest zijn om als selectiecriteria te dienen.’

Stroom aan octrooien

‘Elke week worden duizenden octrooiaanvragen gepubliceerd. We hebben diverse attenderingen lopen om de mensen die bij Shell onderzoek doen in die gebieden op de hoogte te houden van de octrooiaanvragen van de concurrenten. Bij deze octrooien heb je negen maanden de tijd om in oppositie te gaan omdat je het niet eens bent met de toekenning ervan. Dan moet je wel bewijzen aanvoeren dat het ten onrechte is verleend. Dat gebeurt voor een klein percentage van de verleende octrooien. Daarnaast controleert mijn team elke week de door het Europees Octrooibureau verleende octrooien op alles wat in de buurt zit van wat wij doen. De betreffende octrooigemachtigde bespreekt dan met zijn business unit of een octrooi ons “in de weg zit”. Soms zeggen die dan dat het “van tafel moet”, maar als je niets kunt vinden om het onderuit te halen, dan houdt het natuurlijk op.’

‘Binnen de octrooi-afdeling van Shell hebben we ook op de agenda gezet om meer strategisch naar octrooien te kijken. Zo is in India een team opgezet dat octrooi-informatie gebruikt om – we noemen dat *landscaping* – concurrenten en technologieën in kaart te brengen. Die doen veel aan statistiek met mooie plaatjes.’

India is booming

‘Er zijn wel meer grote bedrijven met een octrooiafdeling in India, met name in Bangalore. Bij ons concurreert die afdeling niet met het werk dat we hier in Den Haag doen, het is meer aanvullend. Bij andere bedrijven zie je wel dat ze uit kostenoverwegingen werk naar India verschoven hebben. Maar dat is eigenlijk onzin, want de salarissen gaan daar in verhouding met ons land veel sneller omhoog – op langere termijn zijn ze niet goedkoper.’

‘Een argument kan wel zijn dat daar duizenden mensen afstuderen in een technische richting, dus je hebt een veel grotere pool

SOD Next ontwikkelt professionals én organisaties met slimme, innovatieve en flexibele opleidingsconcepten. Informatiemanagement is hierin de verbindende factor.

OP DE AGENDA:

Accountmanagement informatiebeheer / MBO+/HBO

– Ontwikkel jezelf en word een proactieve en klantgerichte Informatiespecialist

Auditing / HBO

– Leer hoe je de kwaliteit van de informatievoorziening beoordeelt met een onafhankelijke audit

Enterprise Search / HBO

– Unieke combinatie van theorie en praktijk. Je vergroot onmiddellijk de doeltreffendheid van je organisatie

Het nieuwe informatiebeheer / MBO/MBO+

– Word de nieuwe Informatiebeheerder die de digitale rol succesvol vervult

Lean bij de overheid / MBO+

– Leer hoe Lean te implementeren en succesfactoren te bepalen

Leergang informatiemanagement / MBO+/HBO

– De beste opleiding tot Informatiespecialist

Schrijf je
nu in via
www.sodnext.nl
of bel ons:
0348-485151

om mensen uit te rekruteren. Hier is dat moeilijker. En sowieso om het vak van informatiespecialist, toch een ge-wel-dig vak, aan anderen te verkopen.'

'Het plan voor de certificering is ook wel een beetje ontstaan door wat er nu in India gebeurt. Daar rijzen de patent searchbedrijven namelijk de pan uit. Ze claimen dat ze van alles kunnen. Dus wil je een kwaliteitslabel kunnen hangen aan mensen die dat examens hebben gedaan.'

'Tussen die Indiase bedrijven zitten zeker goede, al zijn sommige heel agressief in hun klantbenadering. Ze bellen Jan en alleman blind in een bedrijf op en zeggen dan dat ze voor een – veelal laag – bedrag bijvoorbeeld een nieuwheidsonderzoek kunnen doen. Dat heeft wel tot gevolg gehad dat managers dan naar octrooi-informatiespecialisten stapten met de vraag waarom ze het in India voor dat bedrag konden doen, terwijl zij zo duur waren.'

'In een periode dat we het erg druk hadden, hebben we een aantal van die bedrijven uitgetest. Dan doe je zelf ook de zoekopdrachten om het eindresultaat te kunnen vergelijken. We werken nu nog wel samen met een paar Indiase bedrijven, waarvan bleek dat ze redelijk betrouwbaar waren.'

Databases & tools

'Op internet staan nu veel gratis octrooidatabases, zoals Espacenet van het Europees Octrooibureau. Een aantal jaar geleden is het Europees Octrooibureau begonnen zijn eigen databases tegen kostprijs aan te bieden aan derden. Hierdoor zijn er nieuwe bedrijven ontstaan die rondom de informatie een slimme interface gebouwd hebben, met tools voor highlighting, met de pdf's ernaast, en ook machinevertaling voor niet-Engelstalige teksten. Voor de oorspronkelijke vaak heel dure databases is het daardoor wel moeilijk geworden te overleven. We hebben intussen ondervonden dat je ook zonder die databases voor veel vragen maar heel weinig mist. Maar de farmaceutische en chemische industrie leunen nog wel sterk op de toegevoegde waarde van bijvoorbeeld Chemical Abstracts.'

'Het aantal octrooi-publicaties is de afgelopen jaren ook gigantisch gegroeid. Je moet dus veel strikter selecteren. Als ik nog net zo zou werken als twaalf jaar geleden - toen leverde ik op een vraag 10-20 publicaties - dan zou ik er nu met 200-300 aankomen. En dat willen mijn klanten niet.'

'Ondanks moderne tools is de tijd voor een zoekactie gelijk gebleven, zo niet langer geworden'

'Bij een zoekactie is nu misschien 20 procent van de tijd zoeken, 10 procent rapporteren en 70 procent echt lezen van honderden documenten en claims, en interpreteren of iets wel of niet relevant is. Op die basis maak je een zo klein mogelijke selectie. Onze klanten gaan dan nog tot op de laatste juridische letter kijken.'

'Hoewel we dankzij allerlei moderne tools en teksten met highlighting en direct pdf's met alle plaatjes op het scherm, veel sneller door documenten kunnen gaan, is de gemiddelde tijd die we nu aan een zoekactie besteden daardoor toch gelijk gebleven, zo niet langer geworden.'

Groei octrooi-informatie in Azië

'In Azië zien we een heel sterke ontwikkeling van de octrooi-informatie. China heeft aangekondigd dat hun streven is in 2015 twee miljoen octrooiaanvragen per jaar te hebben. Als je dat vergelijkt met Europa en de VS, elk met ongeveer 100.000 per jaar, dan is dat gigantisch.'

'Intussen gaan westerse bedrijven wel steeds meer in Azië doen. Die moeten er dan dus voor zorgen geen inbreuk te maken op Chinese octrooien. Die moet je dus ook lezen. Dat heeft geleid tot een sterke ontwikkeling in machinevertalingen. Uit het Chinees zijn die nu gemiddeld zo goed, dat we ons voor onze selectie hierop kunnen baseren. Voor een echt juridische beoordeling worden door een officiële vertaler nog gecertificeerde vertalingen gemaakt. Korea is nog zo'n gebied dat sterk groeit. Maar Koreaans schijnt lastiger te zijn voor machinevertaling dan Chinees.'

Genoeg vacatures

'Met de werkgelegenheid in deze sector gaat het hier wel goed. Op de website van de Werkgemeenschap Octrooi-informatie Nederland (WON) staat voortdurend een

handjevol vacatures. In Engeland, waar veel octrooi-informatiespecialisten werkzaam zijn in de farmaceutische industrie, zijn door onder andere de "mergers" veel mensen werkloos geworden.'

'In Nederland zijn circa 90 bedrijven lid van de WON. Dus over hoeveel octrooi-informatiespecialisten spreek je dan? 200 misschien? Binnen heel Shell zijn we met twaalf mensen (in Den Haag, Londen, Houston en Bangalore). Het is dus maar een klein wereldje.'

'Dit werk wordt ook wel door zzp'ers gedaan. Bijvoorbeeld mensen die vervroegd met pensioen gaan en het leuk vinden om het werk nog een tijdje te blijven doen. Ze worden dan ingehuurd door de iets grotere bedrijven of door een zogenaamd vrij kantoor. Die kantoren doen octrooiwerk voor kleinere bedrijven zonder eigen octrooi-afdeling. Zelf hebben die meestal geen informatiespecialisten in dienst. Hun vrije octrooi-gemachtigde zoekt dan zelf of besteedt dat uit aan een zzp'er.'

'Ik ken ook iemand die heel bewust zzp-werk erbij doet: naast zijn vierdaagse werkweek bij een bedrijf, werkt hij een dag per week voor zijn eigen bedrijfje. Binnen de WON zijn er een stuk of tien zzp'ers.'

Erkenning

'In de praktijk is er al veel erkenning voor ons werk. Octrooi-afdelingen zitten bij bedrijven meestal vrij hoog in de organisatie en hebben daardoor een kort lijntje naar het management. Als octrooi-gemachtigden bij ons snel iets willen weten, zoeken ze ook wel zelf, maar als het grondig moet, dan komen ze toch bij ons. Men ziet duidelijk dat we toegevoegde waarde bieden: inhoudelijk goede informatie en veel tijdsparing.'

'Dankzij de huidige tools voor statistische analyses is het ook wel makkelijker geworden de zichtbaarheid van je afdeling te verbeteren. Je kunt snel een paar aansprekende plaatjes presenteren, terwijl het juridische stuk allemaal saaie documenten betreft. Maar de mensen in het bedrijf moeten natuurlijk eerst en vooral blind op ons werk kunnen vertrouwen. Dan kunnen zij op basis van mijn zoekresultaten zeggen: "Zet die fabriek maar neer". Er ligt dus wel een grote verantwoordelijkheid.'

Eric Sieverts is redacteur, Ronald de Nijs is eindredacteur van InformatieProfessional.

'Reizen en boeken zijn met elkaar verbonden'

Hotels met een eigen bibliotheek zijn er al jaren. Maar vaak wordt de bibliotheekruimte voor heel andere doeleinden gebruikt, om in te vergaderen bijvoorbeeld. Een functionele bibliotheek waar hotelgasten echt gebruik van kunnen maken, is vooralsnog zeldzaam. Daar lijkt nu verandering in te komen.

Carola van der Drift

Het Library Hotel in New York is een boekenwalhalla. Wie hier rondloopt, ziet overal boekenkasten staan die plaats bieden aan in totaal zo'n 6000 titels. Bij de receptie, in de ontvangstruimte, ja, zelfs in de hotelkamers staan kasten.

Het hotel voert sinds 2000 een boeken-thema, geïnspireerd door de nabijgelegen New York Public Library. Het hotel spreekt bewust boek- en bibliotheeklief-

hebbers aan door dit concept ver door te voeren aan de hand van de Dewey Decimale Classificatie. Elke verdieping heeft een eigen thema, zoals taalkunde, technologie, literatuur of geschiedenis. De kunst die de zestig hotelkamers siert sluit hier weer op aan, en dat geldt eveneens voor de boeken die in de kasten op elke hotelkamer zijn geplaatst.

Een leeszaal met honderden boeken ont-

'Hotelketen Country Inns and Suites heeft een Read It and Return Lending Library'

Bibliotheek van Lloyd Hotel

‘De insteek van de hotelbibliotheek is puur commercieel’

breekt natuurlijk niet. En wie 's avonds zin heeft in literair geïnspireerde cocktails, bezoekt de bovenste verdieping van het hotel. Hier bevindt zich de Bookmarks Lounge. Bij mooi weer kan de gast zijn cocktail nuttigen op het dakterras, omgedoopt tot ‘poetry garden’.

Trend

Ook al bestaat het concept van de hotelbibliotheek, oftewel een bibliotheek in een hotel, al enige tijd, onlangs signaleerde de New York Times het als een trend. Dergelijke bibliotheken troffen we voornamelijk aan bij boetiekhotels, de wat kleinere

hotels met een geheel eigen, luxe sfeer die veelal niet tot een keten behoren. Nu hebben in de Verenigde Staten, aldus de New York Times, ook steeds meer hotelketens deze trend opgepikt. De insteek is puur commercieel. Met een bibliotheek bieden deze hotels niet alleen extra service – het beschikbaar maken van leesmateriaal – maar ook proberen ze de gasten langer binnen te houden in een met boeken gevulde lobby of bar. Bovendien hopen de hotels met een bibliotheek jongere reizigers aan te trekken, die vaak op zoek zijn naar een huiselijke sfeer.

Country Inns and Suites is een voorbeeld van zo'n hotelketen. Deze keten met meer dan 470 hotels in de Verenigde Staten en Canada is in 2001 begonnen met de opzet van een heus bibliotheekprogramma. Zo wil zij leesvaardigheid bevorderen.

Onder de naam ‘Read It and Return Lending Library’ laat de hotelketen zijn gasten boeken lenen. Wie het geleende boek tijdens een verblijf niet uit krijgt, mag het bij een ander aangesloten hotel of bij een volgend verblijf weer inleveren. Het aanbod van de bibliotheken is overigens vrij klein: elk hotel biedt zo'n 75 à 100 verschillende titels aan. Genres zijn fictie, non-fictie en ‘spanning’, maar met boeken voor kinderen en tieners richt de hotelketen zich ook op gezinnen.

Sinds juni 2013 heeft de hotelketen een overeenkomst met uitgeverij Random House die de hotels twee keer per jaar

van in totaal zo'n 30.000 boeken voorziet. Voor Random House betekent de samenwerking meer zichtbaarheid.

Geen decor

Terug naar het New York Times-artikel. Deze krant signaleert dat steeds meer hotelketens hun bibliotheek een prominente plek geven. Niet langer zijn deze bibliotheken beperkt tot een ruimte die als ‘decor’ en vergaderplek dient, maar wordt er ook echt op aangestuurd dat de boeken in deze bibliotheken hun weg vinden naar de hotelgasten. Sommige hotels pakken het kleinschaliger aan: zij kiezen niet voor een bibliotheek maar voorzien hun lobby en bar – naast de standaard krant – van een steeds grotere hoeveelheid leesmateriaal, zoals boeken en tijdschriften. Het Hyatt Magnificent Mile in Chicago heeft na een verbouwing in de zomer van 2013 naast boeken en tijdschriften ook computers in zijn Escape bar beschikbaar gesteld.

Europees concept

Een Europees initiatief is het Bibliotel, een concept dat in 2008 is gelanceerd door de Oostenrijker Sebastian Mettler. De inmiddels 31 boetiekhotels zijn op verschillende plekken in Europa te vinden, waarbij Oostenrijk de meeste telt. De hotels richten zich vooral op enthousiaste lezers en hun voornaamste doel is om de gasten

Carola van der Drift is Japanologe en werkt bij de East Asian Library van de Universiteit Leiden.

tijdens hun verblijf te voorzien van leesmateriaal. Ze hebben als filosofie 'reizen en boeken zijn met elkaar verbonden: in beide ontdek je nieuwe werelden'.

Gemiddeld hebben de hotels elk zo'n 300 à 1500 boeken die voldoen aan strenge kwaliteitseisen; zo moet de collectie bijvoorbeeld bij de huidige leestrends passen om hotelgasten aan te spreken. Er is voor ieder wat wils, van de klassieken tot populaire literatuur, al proberen de hotels hun collectie ook af te stemmen op de omgeving. Zo staat Alpenhotel Küren in het Oostenrijkse Hirschegg in het teken van wijn en vindt de hotelgast dit thema ook terug in de boekencollectie. Voor wie liever spannende lectuur wil lezen: in de kasten van het Alpenhotel Küren staan tevens detectives.

Een verschil met andere hotelbibliotheken, aldus Mettler, is dat de boeken in de Bibliotels zich niet in een speciale ruimte bevinden, maar door het hele gebouw verspreid staan.

Nederlandse voorbeelden

Nederland kent eveneens hotelbibliotheken. Artistiek directeur Suzanne Oxenaar en mede-oprichter van het Lloyd Hotel in Amsterdam wilde altijd al een bibliotheek in haar hotel beginnen. Het liefst met kunstboeken. Die gelegenheid deed zich voor toen de Rietveld Academie in 2004 bij een verbouwing haar bibliotheek

moest inkrimpen. Bij het hotel belandden er vervolgens ruim 1700 banden. Een mooi begin van een boekencollectie.

In de daaropvolgende jaren is de bibliotheek dankzij donaties steeds verder uitgebreid; in de collectie bevinden zich behalve catalogi en overzichtswerken ook romans en kinderboeken. Zo doneerden auteurs van de Internationale Vereniging van Misdadauteurs elk een exemplaar van hun boek nadat de vereniging in het hotel vergaderd had. En het Fonds voor de letteren heeft de hotelbibliotheek alle uit het Nederlands vertaalde werken geschonken.

De bibliotheek is permanent geopend. Studenten van de Rietveld Academie kunnen de titels van de geschonken boeken terugvinden in de bibliotheekcatalogus van de academie en die titels vervolgens in de hotelbibliotheek bekijken. Toch is de bibliotheek vooral gericht op hotelgasten, zegt cultureel ambassadeur Mylène van Noort van het Lloyd Hotel. 'We richten ons met de collectie op een brede, in cultuur geïnteresseerde en internationale groep gasten.' De bibliotheek functioneert zonder registratiesysteem, maar hotelgasten kunnen op goed vertrouwen boeken lenen tijdens hun verblijf.

5&33

Een andere hotelbibliotheek in de hoofdstad is die van het pas geopende art'otel,

'Sommige hotels pakken het kleinschaliger aan en voorzien lobby of bar van een grote hoeveelheid leesmateriaal'

gelegen tegenover Amsterdam CS. Direct naast dit hotel ligt hun zogenaamde 'lifestyle venue' met de naam 5&33, die ook via een eigen ingang toegankelijk is. Hier komen restaurant, bar, bibliotheek, lounge en art gallery samen.

De bibliotheek richt zich op de veelal internationale hotelgasten die hier bijvoorbeeld terecht kunnen voor een kop koffie, aldus Dirk Beljaarts, general manager van art'otel en 5&33. Ook is de bibliotheek interessant voor de lokale Amsterdammers met een kunstzinnige interesse. De collectie is samengesteld in samenwerking met uitgeverij Taschen en bestaat voornamelijk uit koffietafelboeken over kunst, cultuur, fotografie, mode en design. Daarmee sluit de bibliotheek goed aan op het thema van het art'otel en 5&33, die in het teken staan van kunst en cultuur. >

Bibliotheek van het Ambassade Hotel

Foto: Ambassade Hotel, Amsterdam

Foto: Ambassade Hotel, Amsterdam

‘Titels uit de collectie van het Lloyd Hotel zijn terug te vinden in de catalogus van de Rietveld Academie’

Schrijvershotel

Al decennialang heeft het Ambassade Hotel in Amsterdam een band met boeken. Het viersterrenhotel binnen de grachten-gordel staat bekend als ‘schrijvershotel’ en ligt op loopafstand van schrijverscafés en boekwinkels als Athenaeum Boekhandel en The American Book Center. Het hotel onderhoudt contacten met verschillende, veelal in de buurt gevestigde uitgeverijen, die hun auteurs hier regelmatig laten verblijven.

Het Ambassade Hotel heeft haar collectie zien uitgroeien tot een bibliotheek met zo’n 3500 gesignde boeken en eerste drukken in verschillende genres. Dat is mede te danken aan een slimme zet: sinds 1986 vraagt het hotel elke logerende schrijver een boek te signeren. Verder

schenken culturele organisaties die van de hotelfaciliteiten gebruik maken, zoals het Goethe Instituut, bij elk bezoek boeken. ‘Dit alles zorgt voor veel variatie in de bibliotheek, met boeken van literaire auteurs en filosofen tot politici,’ aldus Roos Bruyn, general manager van het Ambassade Hotel.

Toeristen kiezen het hotel speciaal uit voor het boekenthema, zegt Bruyn. Hotelgasten willen graag de boeken inzien die gesignd zijn door hun favoriete auteurs, zoals Umberto Eco en Paul Auster. Vaak willen ze ook het gastenboek inzien waar auteurs een boodschap in hebben achtergelaten. Of de gasten kiezen voor een verblijf in de suite waar bekende schrijvers hen in voorgingen.

Verhuizing op komst

De bibliotheek op de begane grond is inmiddels uit haar jasje gegroeid; hier is slechts plek voor 2000 van de ongeveer 3500 boeken. Dit jaar verhuist de hotelbibliotheek naar een grotere ruimte op de eerste verdieping. Dat het Ambassade Hotel de bibliotheek serieus neemt blijkt uit de keuze van het aangetrokken architectenbureau om het nieuwe interieur te

ontwerpen: Cruz y Ortiz, tevens verantwoordelijk voor de renovatie van het Rijksmuseum.

Bruyn: ‘De bibliotheek moet na de verhuizing een interactiever karakter krijgen en opener en toegankelijker worden.’ De nieuwe ruimte biedt plaats aan een leestafel waaraan gasten een speciaal boek kunnen bekijken. Helaas blijven de gesignde boeken achter glas en alleen op verzoek ter inzage. Reserveringsmanager Eelco Douma, die ook als ‘bibliothecaris’ toezicht houdt op de collectie, voegt daaraan toe: ‘Ook facsimiles van gesignde gastenboeken zullen hier ter inzage liggen.’ Naast de plannen voor de nieuwe bibliotheek loopt een project dat de banden van het hotel met de literaire wereld zichtbaarder zal maken. Een overzicht van de auteurs die sinds circa 1986 in het hotel verbleven zal aan de website van het hotel gekoppeld worden, met daarnaast vermeldingen van de mooiste en meest literaire bijdragen uit de gastenboeken van het hotel.

Ultieme leeservaring

Bij het Ambassade Hotel en het Lloyd Hotel staan de banden met de culturele wereld centraal. Uitgeverijen laten hun auteurs in de hotels verblijven en organiseren er lezingen en interviews, leesclubs komen in de hotelbibliotheken samen en allerhande culturele instellingen schenken boeken. Zo verkrijgen en behouden de hotels hun literaire en boekliebbende imago en weten ze bibliothele hotelgasten aan te trekken.

Kunnen we hotelbibliotheken zien als vervanging van ‘gewone’ bibliotheken? Dat lijkt niet erg waarschijnlijk. Ze missen de brede functionaliteit van bibliotheken; bovendien is de collectie vaak significant kleiner en kunnen de titels in de meeste gevallen niet uitgeleend worden.

Voor hotels heeft een bibliotheek een ander doel: extra service bieden. Ze hebben een streepje voor op ‘gewone’ bibliotheken: gasten nemen de inhoud van een boek tot zich onder het genot van een hapje en een drankje, ze nemen een boek mee in bed of bad, of ze trekken zich ermee terug in überhippe of juist heel klassieke bibliotheekruimtes met luxe fauteuils. Dat alles draagt bij aan de ultieme leeservaring. En, hopelijk, tot een langer verblijf van de gast.

Verder lezen

Bibliotels: www.bibliotels.com

Read It and Return Lending Library: www.countryinns.com/feature.do?feature=riar

5&33: www.5and33.nl

Bibliotheek Lloyd Hotel: www.lloydhotel.com/nl/culture/library

Bibliotheek Ambassade Hotel: www.ambassade-hotel.nl/nl/kunst-cultuur/bibliotheek/

‘Bestuursleden krijgen geen dikke enveloppen meer thuisgestuurd. Ze halen hun vergaderstukken voortaan op met een iPad’

Papierloos vergaderen met de iPad

Vergaderen doet het bestuur van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht niet meer vanaf papier maar vanaf de iPad. De agenda van de vergadering wordt gepresenteerd via een app en documenten worden per agendapunt getoond. Bovendien kunnen bestuursleden nu digitaal aantekeningen maken en, indien gewenst, delen met bijvoorbeeld fractieleden. Het lijkt allemaal zo eenvoudig. Is dat ook zo?

'Gebruikers van de vergaderapplicatie werden opgeleid volgens het train-de-trainerprincipe'

Stichting Waternet is het uitvoerend orgaan van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en van de gemeente Amsterdam. Waternet voert de taken uit van beide besturen en is daardoor het enige bedrijf in Nederland dat zich richt op de hele watercyclus, van afvalwater tot en met drinkwater. Het werk- en verzorgingsgebied omvat de gemeente Amsterdam en een groot gebied in de provincie Utrecht en Noord-Holland. Bij Waternet werken zo'n 2000 mensen.

Zoals bij veel van dit soort organisaties komen poststukken op diverse plaatsen binnen. Ze worden gedistribueerd en behandeld door één of meer personen en het is belangrijk dit informatieproces goed en gecontroleerd te laten verlopen. En hoe zorg je ervoor dat stukken in een centraal systeem worden ondergebracht? Als antwoord op deze vraag en als voorbeeld van het begeleiden van een informatieproces neem ik het proces van bestuurlijke besluitvorming. Dit proces loopt dwars door de organisatie.

Het in kaart brengen van dit werkproces binnen Stichting Waternet was de eerste stap. Daarna is het proces vertaald naar een workflowproces. Vanaf het opstellen van een beleidsstuk tot en met het plaatsen op de agenda voor de commissie of het bestuur, begeleidt het workflowproces alle betrokkenen.

Workflowproces

Samenwerken staat bij het workflowproces steeds centraal. De documenten worden automatisch opgeslagen en geregistreerd in een documentmanagementsysteem (DMS). Alle documenten behorend bij het bestuurlijke besluitvormingsproces worden automatisch aan dit workflowproces gekoppeld. Aan het einde bepaalt de bestuursadviseur zelf welke documenten relevant zijn voor de vergadering.

De voorbereiding van een vergadering begint met de start van een eenvoudig workflowproces. Een medewerker van de afdeling Bestuursondersteuning beantwoordt enkele vragen (soort vergadering, vergaderdatum, et cetera), waarna door één druk op de knop automatisch de agenda wordt samengesteld, inclusief alle relevante documenten per agendapunt. Op de achtergrond worden xml-bestanden aangemaakt met metadata per agendapunt en per document. Deze bestanden en de pdf-

bestanden van alle voor de vergadering bestemde documenten worden klaargezet voor verzending. Via een beveiligde FTP-verbinding (SFTP) worden deze gegevens opgepakt door een externe server en verwerkt tot een leesbare agenda ten behoeve van een app op de iPad.

Project

Sinds de start van Stichting Waternet in 2006 worden inkomende documenten gescand en opgeslagen in een centraal documentmanagementsysteem. Vanaf 2008 is Waternet bezig de papierstroom verder te verminderen alsook meer grip te krijgen op de informatiestromen. Hiervoor werd een programma gestart.

In het voorjaar van 2010 startte een pilotproject voor de afdeling Bestuursondersteuning. Zoals hierboven beschreven heeft dit project geleid tot een gedigitaliseerd besluitvormingsproces. Toch werd slechts een deel van de programma-doelstelling behaald: grip krijgen op het informatieproces. In de praktijk bleken bestuursleden nog altijd vanaf papier te vergaderen. En medewerkers van de afdeling Bestuursondersteuning zorgden nog altijd voor het drukwerk en de verzending van de vergaderstukken. Dat moest anders.

In het voorjaar van 2012 heeft het bestuur zelf besloten ervaring op te doen met het vergaderen vanaf een tablet. Op basis van de ervaringen van deze early adopters is gekozen voor de iPad als device.

Tijdens deze pilot is gewerkt met de app van Notubiz: NotuBox. De agenda werd handmatig aangemaakt en de documenten vanuit het documentmanagementsysteem geëxporteerd en geüpload naar het raadsinformatiesysteem van NotuBiz: NotuDoc. Een logische vervolgstap in dit traject was deze handmatige actie ook te automatiseren.

Veranderingen

Het digitaliseren van het besluitvormingsproces en de daarop volgende stappen brengen grote veranderingen met zich mee. Handelden medewerkers in het verleden redelijk zelfstandig zaken af, nu is zichtbaar hoe dit gebeurt en wie daarbij betrokken is. En dit alles binnen één systeem. Voor het bestuur was dit een ontwikkeling die op de achtergrond plaatsvond.

Bertjan Kaan
is programma-
manager en
senior adviseur
DIV bij Stichting
Waternet in
Amsterdam.

Pas vanaf de komst van de iPad kreeg het bestuur te maken met papierloos vergaderen. Voor hen was dát even wennen. Niet meer dikke enveloppen met stukken thuis ontvangen, maar voortaan stukken ‘ophalen’ met een iPad. Een van de eerste vragen van bestuursleden was hoe je vanaf een iPad kon printen.

Nu, een jaar later, printen bestuursleden nagenoeg geen documenten meer. Elkaar een e-mail kunnen sturen tijdens een vergadering, een filmpje kunnen bekijken via een link in een pdf-document ter voorbereiding, informatie zoeken over een onderwerp op internet of zoeken in vergaderstukken... Het kan allemaal dankzij de multimediale mogelijkheden van de iPad.

Leermomenten

In deze pilot, die voor Waternet heel belangrijk is geweest, stond ervaring opdoen met workflowmanagement centraal. Het uitgangspunt was: geen tot in detail uitgewerkt proces/workflow dat als een molenstein om de nek van gebruikers hangt. Uiteindelijk is het proces behoorlijk gestroomlijnd; misschien zijn er zelfs wel te veel controles ingebouwd.

Naast het beschikbaarstellen van de applicatie moesten toekomstige gebruikers ook worden opgeleid. Daarbij is gekozen voor het train-de-trainerprincipe, zodat beleidsmedewerkers (MyCorsa-gebruikers) snel aan de slag konden gaan. Vertrouwen krijgen in het systeem moet groeien. Documenten opslaan, opzoeken,

bewerken en afhandelen via een systeem werkt toch heel anders dan werken vanaf de vertrouwde bestandslocaties op het netwerk. Dit is een belangrijk aspect in het leerproces. Het snel kunnen vinden van documenten op basis van een zoekvraag schept dan vertrouwen.

Bestuursleden (de iPad-gebruikers) werden tijdig geïnformeerd en werden goed voorbereid tijdens plenaire informatiesessies, om zoveel mogelijk ‘digi-vrees’ weg te nemen. De ondergeschikte rol van de afdeling Documentaire Informatievoorziening (DIV) leidde ertoe dat medewerkers van deze afdeling later dan gewenst bij dit project zijn aangeschoven. Het meedenken en adviseren over mogelijke consequenties voor documentenbeheer en dossiervorming kwam daarmee later dan gewenst op gang.

De ontwikkeling van afdeling DIV naar DigiDIV is nu een feit. Een pro-actieve rol van DigiDIV-medewerkers is een vereiste bij de toekomstige ontwikkelingen binnen Waternet. Infrastructurele ontwikkelingen dienen eveneens plaats te vinden, zoals het aanleggen van een beveiligd draadloos netwerk. En hoe gaan we om met de beveiliging van gegevens op devices? Mobile device management wordt opeens belangrijk. Zaken die overigens pas later in het project op tafel kwamen.

Winst

Het papierloos vergaderen is mede een succes geworden doordat het proces van bestuurlijke besluitvorming eerst in kaart

‘De volgende vraag dient zich alweer aan: hoe gaan we videotulen opnemen in het digitale dossier?’

Wat is papierloos vergaderen?

Door: Danny Frietman

Met de opkomst van de ereaders en de introductie van de iPad in 2010 werd digitaal lezen pas echt op de kaart gezet. De eerste gebruikers zijn er inmiddels vele miljoenen, wat mede door de groei van de vele applicaties, ‘apps’, is ontstaan. In deze groei ligt ook de huidige ontwikkeling en adaptatie van het fenomeen ‘papierloos vergaderen’.

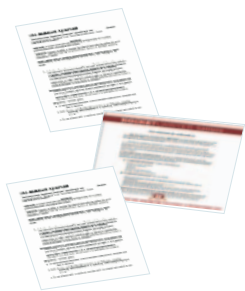
Er zwerven vele definities van papierloos vergaderen rond. Het generieke element daarin is vooral: papier vervangen door een tablet

inclusief app. Met als doel het werkproces van besturen en vergaderen waar mogelijk te digitaliseren. Appificering (dat wil zeggen: bestaande applicaties optimaliseren voor gebruik op een tablet, een app) is een belangrijk fundament onder deze transformatie en creëert randvoorwaarden voor leveranciers die digitaal-besturen-apps ontwikkelen. De belangrijkste leveranciers op dit gebied zijn: iBabs, GemeenteOplossingen.nl, Papierloos-Vergaderen.nl, Petear, Notubiz en Point2share. Al in 2011 begon de Eerste Kamer met papierloos vergaderen, wat met name te boek

kwam te staan als de eerste, vooral dure, implementatie daarvan. Daarna volgden er vele voorbeelden, zoals bij de gemeente Tilburg, Werkendam en Tiel, maar ook bij alle grote gemeentes (4G) en vele zorginstellingen. Invoering van papierloos vergaderen blijkt meer en meer een gedragsverandering te zijn. Maarten van Haasteren van de gemeente Den Haag legt dat prachtig uit in een video (zie tinyurl.com/prpmyb5).

Danny Frietman is Enterprise Mobility Strategie en adviseert bedrijven over dit onderwerp.

‘Langzaam maar zeker kantelt de organisatie van taakgericht naar procesgericht werken’

is gebracht en gedigitaliseerd. Daarmee is de stap naar vergaderen met de iPad een logisch vervolg geworden – en geen hype. De doelstelling van het overkoepelende programma om de papierstroom te verminderen is voor wat betreft de afdeling Bestuursondersteuning behaald. Energie kan nu worden gestoken in kwaliteit van besluitvorming in plaats van achter de ‘informatiefeiten’ aanlopen. Bewustwording van de samenwerking tussen de verschillende partijen is een groot pluspunt. Het centraal beheren van informatiserings- en automatiseringsvraagstukken en -initiatieven is een stap in de goede richting van professioneel informatiebeheer. Deze ontwikkelingen hebben er ook aan bijgedragen dat DIV haar taken oppakt en als DigiDIV de organisatie adviseert en ondersteunt bij digitaliseringsverzoeken. Langzaam maar zeker kantelt de organisatie van taakgericht naar procesgericht werken. Samenwerking in de keten staat iedereen helder voor ogen.

Nabije toekomst

De ontwikkelingen gaan snel en de organisatie wordt regelmatig door de feiten ingehaald. Neem de vervanging van tekstuele verslaglegging van de bestuursvergadering door videoverslaglegging. Daarbij ontstaan weer nieuwe vragen. Hoe gaan we deze ‘videotulen’ opnemen in het digitale dossier? En aan welke eisen – zeker gezien de aanstaande aansluiting op het e-depot – moet worden voldaan? Kunnen we volstaan met een besluitenlijst naast het videoverslag? Een andere ontwikkeling is de wens om het proces van bestuurlijke besluitvorming te vereenvoudigen. De overstap van workflowmanagement naar zaakgericht werken/casemanagement is nu actueel, waarbij dossiers zaaksgewijs geordend worden. Maar kun je wel zaakgericht dossiervorming toepassen terwijl je niet zaakgericht werkt? Er ligt nog veel werk voor informatieprofessionals. <

Bestuurslid: ‘Mordicus tegen terugkeer naar papier’

Harmen Hoogenhout, algemeen bestuurslid van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, kijkt terug op een jaar papierloos vergaderen met een iPad.

Opgetekend door: Bertjan Kaan

‘Al vroeg ben ik bij het digitaliseringsproces betrokken als “niet-deskundige”. Toen het voorstel in het Algemeen Bestuur werd behandeld, heb ik hiermee ingestemd. Wel heb ik als voorwaarde gesteld dat ik mijn werk op dezelfde manier kan blijven doen, namelijk: op vergaderstukken aantekeningen maken. Bij dat verzoek kreeg ik allerlei steunbetuigingen. En zo is het ook gebeurd.’
‘In de proefperiode werkte ik zowel met de iPad als op papier. Toen er na de proefperiode geen papieren stukken meer werden verzonden, ben ik gelijk overgegaan naar geheel digitaal. Ik heb me er niet toe laten verleiden om alsnog via de iPad stukken uit te printen.’
‘Het maken van aantekeningen gaat goed. Soms

zou ik met een dunne stift wel iets in de kantlijn willen schrijven, maar dat is nog niet mogelijk. Verder vind ik het gebruik van een stylus pen lekkerder dan werken met je vingers.’
‘Tijdens een vergadering open ik alvast de bijlagen van het volgende agendapunt, zodat ik kan zien welke aantekeningen ik heb gemaakt en waarop ik wil reageren. Nog even bladeren door de stukken is zo handig!’
‘Ik kijk positief terug op het digitaliseringsproces. Ik kan nu aardig met de iPad omgaan, die ik overigens alleen gebruik voor vergaderingen. De nieuwe werkwijze biedt nog een paar andere belangrijke voordelen: duurzaamheid, minder papier en geen portokosten. Teruggaan naar papier? Daar zou ik mordicus tegen zijn.’

GEMIS

‘Er zijn twee momenten waarop ik het papier mis: bij de begroting (dat is vaak een heel groot stuk met statistieken en grafieken) en bij peilbesluiten (het bekijken van kaarten). Je moet in beide gevallen dan op het beeldscherm “schuiven” – met als gevolg dat ik wel eens mijn oriëntatie kwijt ben.’

GEMAK

‘Het werken met een iPad is lekker gestructureerd. In de papieren situatie ontstond er wel eens wat chaos omdat stukken door elkaar kwamen te liggen. Met het gebruik van de iPad is dat verleden tijd.’

Vergadertools

Informatie managen is een kunst. Neem bijvoorbeeld een vergadering: daar komen een agenda, notulen, actiepunten, ingekomen stukken en andere documenten aan te pas. In deze aflevering aandacht voor twee tools die je helpen bij het organiseren van deze informatie en nog veel meer.

Bijdehand vergaderen

Door: Alice Doek

Met het al zes jaar oude Evernote is het bijdehand mobiel vergaderen, ontdekte ik. In de voorbereidende fase, gezeten aan de desktopcomputer, sleep je de relevante Office-bestanden, zoals agenda en notulen, naar Evernote en je geeft ze een #trefwoord. E-mailberichten forward je naar je eigen geheime Evernote e-mailadres, met hetzelfde #trefwoord in het onderwerpsveld. Webpagina's kunnen vanuit de browser met behulp van een plugin de bestemming Evernote krijgen. Naar keuze kopieer je alleen een webadres of meteen de hele pagina.

Evernote is beschikbaar voor Windows, Mac, iOS (iPad/iPhone), Android en via webbrowsers en synchroniseert automatisch tussen deze platforms. Het resultaat: alles wat je bij de hand wil hebben staat als 'notitie' in hetzelfde programma, makkelijk vindbaar en onder hetzelfde trefwoord. Bij gebruik van het programma, op bijvoorbeeld de iPad, blijf je altijd in de Evernote-omgeving, dus zonder kans op afdwalen. Tijdens de vergadering zorgt dat voor veel overzicht en weinig zoek- en klikstress. Ter plekke kun je notities toevoegen, bijvoorbeeld actiepunten die uit de

Evernote

vergadering voortvloeien. Ze kunnen nog worden verrijkt met geluidsopnames en foto's, en verzameld in een notitieboek. Een notitieboek kun je vervolgens delen met andere Evernote-gebruikers. Verwacht geen geavanceerde opties, zoals geza-

menlijk annoteren en versiebeheer. Na afloop van de vergadering kun je alle notities die je niet meer nodig vindt, in de prullenbak gooien. <

Alice Doek is redacteur van *InformatieProfessional*.

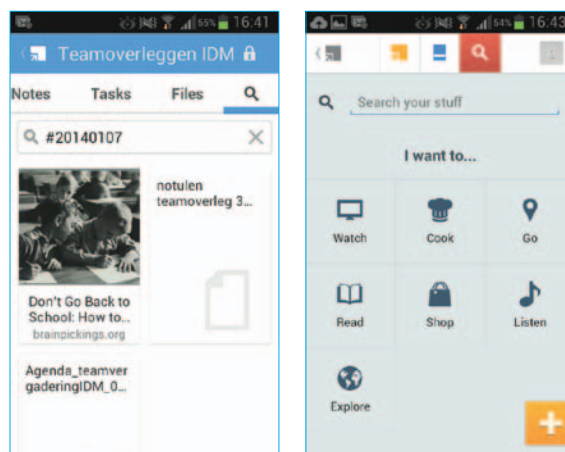
Een helderziende app

Door: Leen Liefsoens

'Beter in het managen van informatie dan Evernote', aldus de Washington Post.* Als bedreven Evernote-gebruiker werd ik getriggerd door deze oneliner, die als promotiezin wordt gebruikt voor de online organizer Springpad. Voor deze aflevering van Lifehacking heb ik de Androidapp bekeken, maar Springpad is voor diverse platformen beschikbaar, waarbij automatisch wordt gesynchroniseerd via springpad.com.

Als je de app opent, kun je kiezen uit diverse templates voor notitieboeken waaronder taken, voor later, snelle notities en boeken. Hierdoor heeft ieder notitieboek zijn eigen op de inhoud afgestemde mogelijkheden. Notitieboeken kun je delen en openbaar maken of privé hou-

Springpad

den. Ook bij de notities zelf wordt er gebruik gemaakt van templates voor het toevoegen van checklisten, documenten, evenementen, contacten, tv-programma's en andere zaken. Welke soort notities je kunt toevoegen, hangt af van het gekozen

template. De template Work Project leent zich bijvoorbeeld uitstekend voor vergaderingen. Deze voorgedefinieerde opties vormen een sterk pluspunt van Springpad. De app heeft diverse opties om dat wat je wilt bewaren goed te organi-

seren, zoals het toekennen van tags aan notities en categorieën aan notitieboeken. Ook kun je via 'All my stuff' in één oogopslag zien welke notities je nog niet hebt georganiseerd. Commentaren toevoegen aan notities is eveneens mogelijk. Tot slot: Springpad is echt 'helderziend'. Aan de hand van je eigen notities en de openbare notities van anderen voorspelt de tool waar je naartoe wilt, welke films je wilt zien, welke gerechten je wilt koken, et cetera. Dat maakt van Springpad een aantrekkelijke en veelzijdige persoonlijke assistent. <

Leen Liefsoens is redacteur van *InformatieProfessional*.

* Zie: tinyurl.com/pev8jzy.

Op Lifehacker.com vind je een uitgebreide Engelstalige vergelijking van Evernote en Springpad: tinyurl.com/mwo9hgo.

Meer werk maken van (meta)data, ook in bibliotheken, archieven en musea

In een korte serie gaat Lukas Koster in op het fenomeen Linked Open Data. In de erfgoedsector lijkt de adoptie ervan langzamer te gaan dan daarbuiten, vermoedelijk doordat de informatiesystemen die er gebruikt worden hiervoor niet zijn ontworpen. Wat is Linked Open Data en wat gaat het betekenen voor bibliotheken, archieven en musea? In de komende afleveringen is er aandacht voor open data, ontologies en authority files, technische aspecten en beschikbare apps. Maar begonnen wordt met een 'Linked Open Data for dummies'.

Wel nieuw

Wat wel nieuw is aan Linked Data, is dat hier het World Wide Web het uitgangspunt is. En waarbij het mogelijk is externe relaties te leggen tussen verschillende systemen op het web. Heeft de persoon die een bepaald boek heeft geschreven, bijvoorbeeld ook schilderijen gemaakt die geregistreerd zijn in een aparte museumdatabase, dan is dat in een introverte omgeving niet te zien in de boekencatalogus. Met Linked Data op het web zou dat wel mogelijk zijn.

Primaire sleutel

In stand-alone systemen worden individuele records onderscheiden door een unieke sleutel ('primary key' of 'unique identifier') binnen de betreffende tabel. Het 'adres' van een record bestaat dan uit de tabelnaam + de primaire sleutel, bijvoorbeeld 'Personen.1234'. Op het web is dat duidelijk niet voldoende, omdat er talloze databasetabellen met identieke namen en sleutels bestaan. Adressen op het web worden gevormd door unieke URL's, die bestaan uit het protocol, het domain, een subdomain of map, en een binnen dat domain unieke tekststring om een bepaald document aan te duiden. Bijvoorbeeld: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Armando>. Bij Linked Data wordt de URI (Uniform Resource Identifier) gebruikt als primaire sleutel voor entiteiten op het web. Een URI heeft dezelfde structuur als een URL (voorbeeld: <http://viaf.org/viaf/9885610/>). Systemen die met Linked Data werken, dienen URI's te kunnen opslaan als verwijzing, en deze ook te kunnen verwerken om de voor

Door: Lukas Koster

Linked Open Data lijkt hard op weg mainstream te worden. Grote organisaties doen eraan, zoals de BBC, Europeana, de Nationale Bibliotheek van Frankrijk, ja zelfs commerciële partijen als OCLC. Er wordt veel over geschreven en gepraat, in tijdschriften, op social media en op congressen. Meestal betreft het algemene theoretische beschouwingen of individuele projecten. Algemeen toepasbare oplossingen voor bibliotheken, archieven en musea ontbreken vooralsnog. Wat betekent dit nu voor informatieprofessionals en de organisaties waar zij voor werken? Met Linked Open Data kunnen de barrières tussen bestaande informatiesystemen en de daarin opgesloten informatie worden overwonnen, wat kan leiden tot vermindering van redundantie, grotere efficiency en nieuwe kennis.

Term

De term Linked Open Data is een samenvoeging van twee verschillende zaken. Linked Data is een technisch concept, gericht op het op gestructureerde en gestandaardiseerde wijze aan elkaar koppelen van digitale informatie uit verschil-

lende bronnen. Op die manier kan nieuwe of verrijkte informatie worden aangeboden.

Open Data is een juridisch concept. Het is erop gericht om met licenties toestemming te geven voor (her-) gebruik van digitale informatie door anderen dan de formeel rechthebbende. Linked Data zonder Open Data zou vooral een theoretisch idee blijven, vandaar dat het vaak in één adem wordt genoemd.

De basisbegrippen van Linked Data – RDF, URI's, links en het web of data – zijn in vier regels beschreven door Tim Berners-Lee, de bedenker van het World Wide Web en HTTP, het 'web of documents' (<http://www.w3.org/DesignIssues/LinkedData.html>).

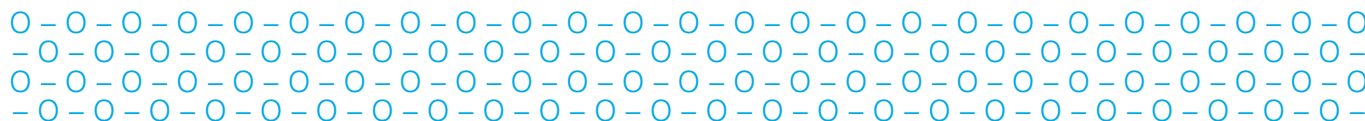
Niet nieuw

Het uitgangspunt van Linked Data op zich is niet nieuw. Het gaat om relaties tussen eenheden van informatie. Bijvoorbeeld: een boek is geschreven door een persoon. De relatie 'geschreven door' geeft meer

informatie over het boek. Andersom gezien: een persoon is de schrijver van een boek. De rol van deze persoon ('schrijver') is de beschrijving van een relatie van die persoon met een bepaald boek.

In een database wordt deze relatie geïmplementeerd door de unieke sleutel van het Personen-tabelrecord op te nemen in het betreffende Boeken-tabelrecord. Dit is tenminste het geval in systemen met een werkelijke relationele database. In digitale catalogus-systemen worden helaas maar al te vaak de namen van de auteurs als tekststring in het boekenrecord opgenomen. Het voordeel van het gebruiken van sleutels in plaats van tekstwaarden is dat de betreffende entiteiten slechts eenmaal worden gedefinieerd en beschreven, wat grotere efficiency en minder fouten oplevert. In traditionele, op zichzelf staande computersystemen werken deze relaties alleen binnen de betreffende systemen.

'Linked Data is een technisch concept, Open Data is een juridisch concept'

mensen begrijpelijke informatie die erachter zit te tonen.

Triple

Om URI's te kunnen verwerken, is het nodig dat informatie waarnaar een URI verwijst in een bepaald standaardformaat wordt aangeleverd. De basis hiervoor is de voornoemde relatie tussen twee entiteiten. 'Boek – geschreven door – persoon'. Dit is dezelfde constructie als die gebruikt wordt in zinnen in natuurlijke taal, zoals we allemaal op school hebben geleerd: onderwerp – gezegde – lijdend voorwerp. In Linked Data wordt hiervoor de Engelse terminologie gebruikt: subject – predicate – object. Zo'n relatie wordt 'triple' genoemd. Linked Data bestaat uit allemaal triples:

- > 'Uit Berlijn' is geschreven door Armando
- > De Openbare Bibliotheek Amsterdam heeft 'Uit Berlijn'
- > Armando is de schilder van 'Schuldig Landschap'.

Ontologies/vocabularies

Het metadatamodel om triples te beschrijven is RDF (Resource Description Framework). Maar RDF op zich is niet genoeg. Het zegt alleen dat er triples worden gebruikt, maar het zegt nog niets over wat voor soort informatie wordt beschreven. Daarvoor zijn inhoudelijke datamodellen nodig die een bepaald gebied beschrijven.

Deze modellen worden 'ontologies' of 'vocabularies' genoemd. Hierin worden ook triples gebruikt, bijvoorbeeld: de eerder genoemde relatie 'Boek – geschreven door – persoon'. Dit is vergelijkbaar met de tabelstructuur in databases. In RDF worden ook de relaties met een URI gedefinieerd.

Het is gebruikelijk ontologies/vocabularies op het web te publiceren om het hergebruik mogelijk te maken van zowel deze vocabularies als de data die met die vocabularies beschikbaar gemaakt zijn. Veelgebruikte ontologies zijn FOAF (persoonsbeschrijving), SKOS (trefwoorden en thesauri), BIBO (bibliografische informatie) en DC (erfgoed).

De triple 'boek geschreven door persoon' kan schematisch als volgt worden weergegeven:

bibo:Book-dc:Creator-foaf:Person

De triples die werkelijke objecten beschrijven, bevatten in plaats van de typebeschrijvingen de daadwerkelijke verschijningen. Ook hier worden voor 'subject – predicate – object' waar mogelijk URI's gebruikt.

'Wat nieuw is aan Linked Data, is dat hier het World Wide Web het uitgangspunt is'

Het gebruik van URI's, oftewel concepten in plaats van tekstwaarden lost het probleem op van verschillende schrijfwijzen van auteurs,

locaties en ook trefwoorden in verschillende talen. Bij het presenteren van de concepten in leesbare vorm moeten de daarbij behorende, van toepassing zijnde termen worden opgehaald. Behalve het inzetten van Linked Data voor dit soort thesauri en voor het presenteren van bestaande informatie uit verschillende bronnen, zal het ook voorkomen dat door het combineren van informatie nieuwe kennis ontstaat.

Twee kanten

Het moge duidelijk zijn dat Linked Open Data twee kanten heeft: het publiceren en het gebruik ervan. Er worden al heel wat data gepubliceerd (VIAF, Worldcat, Library of Congress, et cetera). Het grote probleem is voornamelijk het gebruik van die gepubliceerde data. Bestaande systemen in de LAM-sector (libraries, archives, museums) zijn hier zoals gezegd niet voor ontworpen. Het zijn dus vooral losse projecten in instellingen met voldoende financiering waar met Linked Open Data wordt gewerkt. Gelukkig zijn er ook ontwikkelingen gaande bij leveranciers van veelgebruikte systemen, zowel commerciële als open source.

Als er in plaats van bibliotheek-, archief- en museumssystemen op Linked Open Data gebaseerde informatiesystemen zijn, zal het werk van informatieprofessionals ongetwijfeld veranderen. Behalve dat het traditionele catalogiseren veel meer gecentraliseerd zal gebeuren, zullen er ook verschuivingen optreden naar nieuwe, meer inhoudelijke taken. Dit zal andere kennis en ervaring vereisen en dus ook andere opleidingen.

Lukas Koster is Coördinator Bibliotheeksystemen bij de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam.

"Uit Berlijn" is geschreven door Armando':

<http://www.worldcat.org/oclc/10098995>

<http://purl.org/dc/terms/creator>

<http://viaf.org/viaf/9885610/>

'Armando is de schilder van "Schuldig Landschap":

<http://viaf.org/viaf/9885610/>

<http://purl.org/dc/terms/creator>

<http://hdl.handle.net/10934/RM0001.COLLECT.496040>

Informatieprofessional als visual storyteller

Voor zijn studie Media, Informatie en Communicatie deed Niall MacKellar een afstudeeronderzoek naar de potentiële rol van een informatieprofessional bij visueel storytelling. Welke vaardigheden heeft hij daarvoor nodig?

Door: Niall MacKellar

Hoewel we er nauwelijks nog bij stilstaan, komen we dagelijks in aanraking met visueel storytelling. Twee bekende voorbeelden zijn datavisualisatie en de infographic, waarmee complexe informatie op een heldere en eenvoudige manier via beeld en tekst kan worden vertaald. Datavisualisatie is vooral gericht op het visualiseren van data, terwijl een infographic veel meer draait om het uitleggen van een proces.

Dergelijke visualisaties spelen al langere tijd een belangrijke rol in de krant. Er zijn zelfs aparte afdelingen binnen kranten die zich hier geheel op focussen. Sinds een paar jaar hebben zich ook verschillende bedrijven in het ambacht van visueel storytelling gespecialiseerd. Opvallend: in dit vakgebied schitteren informatieprofessionals door afwezigheid.

Onderzoek

Als toekomstig informatieprofessional heb ik mij in 2013 vijf maanden beziggehouden met 'The Light Challenge', een maatschappelijk project waarin de burger centraal stond. In groepsverband moesten wij, een groep studenten van diverse (inter-) nationale studies, de verlichting in een straat in Almere opnieuw ont-

werpen. De focus lag op de participatie van de buurtbewoners: zij konden mede bepalen hoe het nieuwe ontwerp eruit zou komen te zien. Het gebruik van visueel storytelling bleek een verhelderende methode te zijn om de buurtbewoners bij het proces te betrekken en te informeren over het vervolg van het project.

Dit project heeft ertoe geleid dat ik voor mijn afstudeerscriptie de potentiële rol van een informatieprofessional bij de ontwikkeling van visueel storytelling heb onderzocht. Ik heb onderzoek gedaan naar zowel de opleidingen tot informatieprofessional als het onderwijs voor de professionals die deze visualisaties maken (bij de krant, een ontwerpbureau of als freelancer). Dit resulteerde in een vergelijking tussen de vaardigheden die een informatieprofessional vanuit de opleiding meekrijgt en de eisen die gesteld worden aan de ontwikkeling van datavisualisaties en infographics.

Vaardigheden

Bij de ontwikkeling van visueel storytelling zijn een paar aspecten van belang. Enerzijds moet je vaardig zijn in het onderzoeken, analyseren en beoordelen van informatie, anderzijds moet je ook verstand heb-

De Duitse wetenschapper en arts Fritz Kahn (1888-1968) wordt door sommigen wel de 'godfather' van de infographic genoemd. Bij Taschen verscheen onlangs een monografie van Kahn, geschreven door Uta en Thilo von Debschitz.

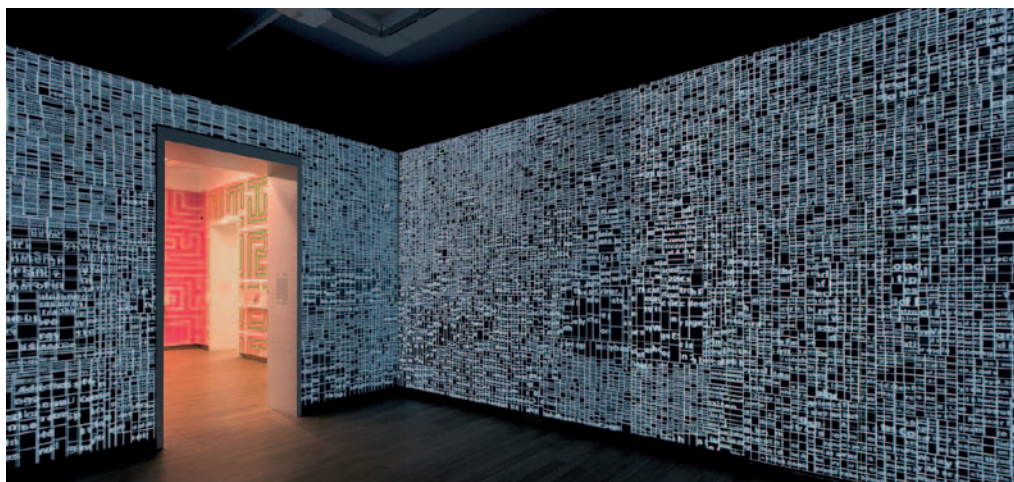
Hier afgebeeld: 'Tageswachstum der Haare' (hoeveel haar er in totaal groeit in één dag), afkomstig uit Fritz Kahns *Das Leben des Menschen IV*, Franckh/Kosmos, Stuttgart 1929, p. 236.

ben van grafisch ontwerpen en dien je met softwareprogramma's om te kunnen omgaan. Misschien wel de belangrijkste vaardigheid, vooral bij het ontwikkelen van infographics, is het kunnen vertellen van een verhaal. Dat laatste is nu precies een vaardigheid waarover een informatieprofessional niet beschikt en wat hem bij de meeste opleidingen ook niet wordt geleerd. Reden dat de journalistiek – een sector die deze vaardigheid wel tot in de puntjes beheerst – wel veelvuldig vertegenwoordigd is in deze branche. Het werkveld is door de crisis op zoek naar allround- of exceptionele talenten – die op dit moment niet aanwezig zijn bij de huidige groep informatieprofessionals. In de toekomst zouden werkgevers dergelijke talenten wel in deze groep kunnen vinden, mits de informatieopleidingen andere accenten leggen.

Waar op dit moment nog te veel de nadruk ligt op het ontwerpproces in het algemeen, zou de focus meer moeten liggen op de exceptionele vaardigheden van de informatieprofessional. Denk bijvoorbeeld aan datasets creëren en *data scraping* – *skills* die ontwerpers en journalisten niet bezitten en waar ook daadwerkelijk vanuit de branche vraag naar is. Hiermee kan een informatieprofessional zich onderscheiden van journalisten. Maar ook van ontwerpers, want op het gebied van grafische vormgeving zal een informatieprofessional nooit op hetzelfde niveau komen als ontwerpers, die hier zo'n vijf jaar voor hebben gestudeerd. Door ontwerpers te betrekken bij de opleiding zorg je ervoor dat toekomstige afgestudeerden beter zullen aansluiten bij de vraag vanuit de markt – en daardoor sneller en op de juiste posities een baan zullen vinden. Met enige aanpassing van het curriculum zou studenten dus een mooi nieuw perspectief gegeven kunnen worden in hun carrière als informatieprofessional. <

Niall MacKellar heeft Media, Informatie en Communicatie gestudeerd aan de Hogeschool van Amsterdam.

Foto's: Gert-Jan van Rooij

Beelden van de expositie 'Type/Dynamics' in het Stedelijk

events, etc.

19-21 februari • MUSEUMS AND THE WEB FLORENCE • Open Museums and Smart Cities: Storytelling and Connected Culture • Florence • mwf2014. museumsandtheweb.com

4 maart • WORKSHOP PRESERVATION METADATA IN DE PRAKTIJK • Organisatoren: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid en Nationale Coalitie voor Digitale Duurzaamheid • Hilversum • www.ncdd.nl/artikel.php?id=121

5-6 maart • LINKING GEOSPATIAL DATA • Londen • www.w3.org/2014/03/lgd/

13 maart • BIBLIOTHEEKPLAZA 2014 • Stippen aan de horizon: mikpunten of mist • Amsterdam • www.probiblio.nl/bibliotheekplaza

20 maart • VOGIN-IP-LEZING • Workshops en lezingen • Amsterdam • vogin-ip-lezing.net/vogin-ip-lezing-2014/

2-5 april • MUSEUMS AND THE WEB 2014 (MW2014) • Baltimore (VS) • mw2014.museumsandtheweb.com

Meer events op www.informatieprofessional.nl

exposities

Strips!

Stripfanaten kunnen tot 3 maart terecht op de tentoonstelling *Strips!* in Museum Meermanno te Den Haag. De expositie is chronologisch van opzet en geeft de ontwikkeling van tweehonderd jaar beeldverhaal in Nederland weer. Te zien zijn honderden bijzondere strips en originele tekeningen.

www.meermanno.nl

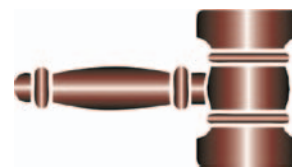
Heineken's Amsterdam

Het Stadsarchief Amsterdam wijdt van 7 februari t/m 11 mei een expositie aan Gerard Heineken (1841-1893), de grondlegger van het wereldwijde concern. In 1864, nu 150 jaar geleden, neemt Gerard Heineken de oude brouwerij De Hooiberg over. Amsterdam is dan een verarmde stad. In 1868 laat hij een nieuwe brouwerij neerzetten aan de rand van de stad, het begin van de bekende Heinekenbrouwerij aan de Stadhouderskade. Heineken blijkt niet alleen een succesvol zakenman maar ook een betrokken Amsterdamer. De expositie toont hem als een van de grondleggers van het 'moderne Amsterdam'. stadsarchief.amsterdam.nl

Type/Dynamics

Frederike Huygen publiceerde in 2013 haar proefschrift over grafisch ontwerper Jurriaan Schrofer (1926-1990). Het proefschrift is voor het Stedelijk Amsterdam aanleiding geweest om samen met designbureau LUST de tentoonstelling *Type/Dynamics* te maken. Tot 4 maart is zowel werk van Schrofer te zien als een installatie van LUST die speelt met het typografische werk van de geëerde ontwerper. LUST wil met de installatie laten zien dat we dankzij internet overal oproepbare informatie om ons heen hebben. Het kunstwerk zoekt realtime naar nieuws over een specifieke plek, bijvoorbeeld Ground Zero. Als bezoeker sta je hier als het ware 'op' die locatie, omgeven door het nieuws dat op dit moment over die plek te vinden is. De plek wordt dus niet fotografisch maar typografisch verbeeld aan de hand van nieuwsberichten. Als de bezoeker een van de berichten wil lezen, loopt hij er naartoe. 3D-sensoren signaleren die beweging, waarna de tekst van het bericht groter op de muur wordt afgebeeld. Zie ook een filmpje op vimeo.com/lustlab/typedynamics.

Een mooie publiekdomeindag

Door: Raymond Snijders

'Het auteursrecht vervalt door verloop van 70 jaren, te rekenen van de 1e januari van het jaar, volgende op het sterfjaar van de maker.' (artikel 37 Auteurswet)

Behalve vuurwerk, oliebollen en de nieuwjaarsduik zijn er ook nieuwjaarstradities te vinden in het intellectuele eigendomsrecht. Zo treden op 1 januari altijd nieuwe wetten in werking, maar is nieuwjaarsdag ook de dag dat op sommige werken de auteursrechten verlopen. Zodra dit gebeurt, komt een werk in het zogeheten publiek domein te vallen en

kan iedereen zonder toestemming of vergoeding dat werk voor eigen doeleinden gebruiken. Sinds 2010 wordt dit heuglijke feit dan ook gevierd door 1 januari uit te roepen tot publiekdomeindag en stil te staan bij werken die dat jaar in het publiek domein zijn gekomen.

Maar wanneer verlopen auteursrechten? Het auteursrecht is het recht van de maker om zijn of haar werk zelf te openbaren en te exploiteren en dat recht wordt automatisch verkregen zodra iemand dat werk maakt. Het loopt echter ook automatisch af. In de Conventie van

Bern van 1886 – een verdrag dat de erkenning van auteursrechten regelde tussen bijna alle landen wereldwijd – werd afgesproken dat de beschermingsduur van het auteursrecht minimaal zou moeten bestaan uit het leven van de auteur plus 50 jaar. Die termijn werd in 1912 ook in onze Auteurswet opgenomen maar in 1993 aangepast nadat een Europese richtlijn opdracht gaf de beschermingstermijn in de wetgeving van alle Europese landen te harmoniseren. Aangezien het doel van de Conventie van Bern was om een werk twee generaties te beschermen na het overlijden van de maker, achtte men het ruim 100 jaar later redelijk om de nieuwe uniforme termijn op 70 jaar te zetten. En dat is wat vandaag de dag nog steeds in artikel 37 van de Auteurswet te vinden is.

Dat betekent dat met ingang van 1 januari 2014 de werken in het publiek domein zijn gekomen van auteurs die in 1943 overleden. Dit jaar werd publiekdomeindag gevierd met het vrijkomen van de Nederlandstalige werken van onder anderen volksschrijver A.M. de Jong en schrijver Theo Thijssen maar ook elders in Europa met alle werken van uitvinder Nikola Tesla en schrijfster Beatrix Potter. Je kunt nu dus je eigen Pieter-Konijn-verhalen schrijven zonder je zorgen te hoeven maken over de rechten.

Natuurlijk wordt er vooral gewacht tot de echt 'bekende' werken in het publiek domein komen. Maar daar komt dan ook ineens een ander belang om de hoek kijken want met die werken en personages wordt vaak tot de dag van vandaag veel geld verdiend. Het auteursrecht van in opdracht gemaakte werken komt toe aan de opdrachtgever en dat betekent dat commercieel succesvolle werken en personages vaak

'Dit jaar werd publiekdomeindag gevierd met het vrijkomen van werk van Theo Thijssen en andere schrijvers'

het eigendom zijn van grote bedrijven. Die niet staan te trappelen om hun rechten te laten verlopen. In Amerika gold tot 1998 voor dit *corporate authorship* een beschermingstermijn van 75 jaar dat gerekend wordt vanaf de datum dat een werk openbaar gemaakt is. Maar toen Mickey Mouse in het publiek domein dreigde te gaan komen in 2003 – de eerste tekenfilm van de Disneymuis stamt uit 1928 – werd er een stevige lobby gevoerd om deze termijn te verlengen. Er kwam uiteindelijk een nieuwe wet die zowel de reguliere beschermingstermijn als die van het *corporate authorship* met 20 jaar verlengde. Die wet, ook wel de *Mickey Mouse Protection Act* genoemd, zorgde er daarmee voor dat alle werken die in 1998 nog auteursrechtelijk beschermd waren – alles van 1923 en daarna – pas vanaf 2019 in het publiek domein komen te vallen. In Europa zijn we op dit gebied dus beter af en kunnen we elk jaar weer nieuwe rechtenvrije werken tegemoet zien. Wie weet wensen we elkaar volgend jaar een mooie publiekdomeindag toe. Zou dat geen nieuwjaarstraditie kunnen worden? <

Raymond Snijders is senior informatiebemiddelaar bij Hogeschool Windesheim.

advertentie

Ondersteuning nodig bij het veranderen, optimaliseren of digitaliseren van uw informatievoorziening?

**ADVIES
PROJECTMANAGEMENT
DETACHERING**

Reekx

www.reekx.nl

KNVI

Koninklijke Nederlandse Vereniging
van Informatieprofessionals

KNVI-SB

De afdeling SB is een middelgrote afdeling van de KNVI en richt zich op informatieprofessionals die werkzaam zijn in bibliotheken, kenniscentra en informatiediensten in bedrijven en niet-onderwijsinstellingen. Het bestuur bestaat uit voorzitter Jolieke Schroot en secretaris Magda Lacroes.

Op stapel

In april/mei organiseert KNVI-SB een workshop Contentmanagementsystemen. Ook staan verschillende Kijkjes in de Keuken in de planning.

Workshop Metadata, tagging en taxonomieën in Sharepoint

Op 6 maart a.s. organiseert de afdeling Speciale Bibliotheken (SB) van de KNVI een workshop Metadata, tagging en taxonomieën in Sharepoint. Docent is Joyce van Aalten. Zij heeft veel ervaring met Sharepoint en geeft hierin ook les bij GO opleidingen.

De workshop vindt van 13-17 uur plaats; de locatie was bij het ter perse gaan van InformatieProfessional nog niet bekend. Voor meer informatie en aanmelden: m.lacroes1@gmail.com.

75 jaar

In 2016 bestaat de afdeling Speciale Bibliotheken 75 jaar. Dat gaan we groots vieren! Omdat dit een feest voor u en door u is, hebben we een lustrumcommissie ingesteld. Verschillende enthousiaste leden hebben zich al aangemeld, maar de commissie kan nog versterking gebruiken. Denk met ons mee en meld u aan via joansco@hotmail.com.

75

knvi.net/speciale-bibliotheken

Een 'Kijkje in de Keuken' bij Google

Naam en leeftijd

Janine Huisman
(1968)

Opleiding(en)

Economie aan Rijks-
universiteit Groningen,
Culturele Antropologie
aan de VU, gepromo-
veerd op onderzoek
naar onderwijs in
ontwikkelingslanden
aan de Radboud Uni-
versiteit Nijmegen

Vorige banen

Begonnen als project-
manager bij NIBE-SVV,
opleidingsinstituut
voor de financiële
sector; daarna onder-
zoeker bij ontwik-
kelingsorganisatie
Oikos; vervolgens
promovendus en later
als postdoc en onder-
zoeker werkzaam aan
Radboud Universiteit.

PROFESSIONAL IN HET NIEUWS

Samen met collega-wetenschapper Jeroen Smits heeft econoom Janine Huisman (1968) de beoordelingssite SciRev.cs opgezet. Hier kunnen wetenschappers – à la productvergelijkingssite Kieskeurig en reissite TripAdvisor – hun ervaringen met wetenschappelijke tijdschriften uitwisselen.

Wat is SciRev.sc?

Op SciRev.sc kun je de kwaliteit en efficiëntie van het reviewproces van wetenschappelijke vakbladen vergelijken. Als je een artikel naar een wetenschappelijk tijdschrift stuurt, duurt een reactie vaak erg lang. In het gunstigste geval moet je nog van alles veranderen, maar vaak blijven de editors uiteindelijk niet geïnteresseerd, waarna je het artikel naar een ander blad moet opsturen. Omdat je een stuk maar bij één blad tegelijk kunt indienen, duurt het vaak wel een jaar of langer voordat wetenschappelijk onder-

zoek gepubliceerd wordt. Het zou mooi zijn als je vooraf weet hoe een blad met artikelen omgaat. De meeste wetenschappers sturen maar één of twee artikelen per jaar op, dus je eigen ervaring is beperkt. Daarom is het zo belangrijk dat wetenschappers hun ervaringen delen.

Je hebt de beoordelingssite samen met collega-wetenschapper en socioloog Jeroen Smits ontwikkeld. Hoe zijn jullie op het idee gekomen?

Naar aanleiding van een erg slechte ervaring. Nadat we alle gevraagde veranderingen in een

artikel hadden doorgevoerd, wilde een blad ons artikel toch niet hebben. Dit is eigenlijk not done, maar we konden nergens met onze klacht terecht. Het blad zelf bleek geen klachtencommissie te hebben en ook op internet was hier geen site voor. Van collega's hoorden we vergelijkbare slechte ervaringen. Reden om zelf een vergelijkingssite te bouwen.

Is er een verdienmodel?

Het is natuurlijk leuk als we op termijn iets met de website verdienen, maar voorlopig is onze belangrijkste doelstelling het wetenschappelijke reviewproces sneller en efficiënter te maken. Bladen die het reviewproces goed geregeld hebben, zullen daarvoor de credits moeten krijgen die ze verdienen.

Hoe is het initiatief 'geland' bij de wetenschappers?

We krijgen erg veel positieve reacties. De site voldoet duidelijk in een behoefte.

Zijn de werkzaamheden voor SciRev.sc te combineren met je huidige baan?

Toen we met SciRev begonnen, werkte ik als onderzoeker aan de Radboud Universiteit. Inmiddels woon ik in India. Mijn man kon hier interessant werk krijgen en ik heb India altijd een heel fascinerend land gevonden; ik ging dus graag mee. Mijn visum staat me niet toe om hier in loondienst te werken – de perfecte gelegenheid om een eigen website op te zetten.

Wat wilde je vroeger worden?

Archeoloog. Tot ik een week in de wind en regen aan een opgraving in Noord-Friesland meewerkte. De interesse in archeologisch onderzoek heb ik zeker nog, maar het graven laat ik graag aan anderen over.

Waarom heb je voor je deze loopbaan gekozen?

Liefst plan ik niet te veel. Ik kijk wat er op mijn pad komt. Op dit moment is wonen in India en werken aan deze website voor mij een ideale combinatie.

Welk ebook las je het laatst?

Geen. Ik wil een boek kunnen vasthouden, belangrijke passages onderstrepen.

En welk papieren boek?

Scarcity van Mullainathan en Shafir. Een interessante combinatie van economie en psychologie over wat gebrek aan tijd of geld doet met je gedachten en gedrag.

Heeft het papieren boek nog toekomst?

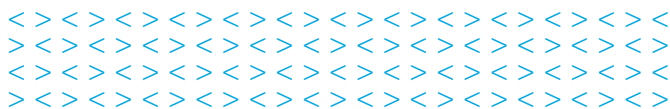
Zonder twiifel. Ik zie mezelf nog niet snel een ebook kopen.

De beste app die je kent?

Ik heb nog een heel ouderwetse mobiele telefoon, zonder apps.

Vertel iets verrassends over jezelf.

Ik kijk graag samen met de kinderen naar cartoons.

EEN ANDER VAK

Elsken Schenk is webredacteur bij de Bibliotheek Utrecht. Daarnaast rijdt ze een dag per week als buschauffeur door Utrecht.

Door: Andrea Langendoen

'Ik houd erg van rijden en wil graag alle voertuigen kunnen besturen. Dus toen ik ruim tien jaar geleden op een flexcontract als buschauffeur kon gaan werken, ben ik dat meteen gaan doen. De busmaatschappij betaalde mijn opleiding,' vertelt Elsken Schenk. 'Iedereen vindt het een grappige combinatie, zeker bij de bibliotheek. Daar komen ze nog wel eens bij me langs voor businformatie. Bij het busbedrijf bezoeken maar weinig collega's een bibliotheek. Daar ben ik wel een buitenbeentje.'

Twintig jaar geleden begon Elsken tijdens haar studie psychologie bij de uitleenbalie van de Bibliotheek Utrecht te werken – om er niet meer weg te gaan. Haar eigen vak heeft ze nooit beoefend. 'Maar het werken op de bus is eigenlijk "psychologie in de praktijk". Je krijgt met zo veel verschillende mensen te maken. In de bibliotheek ook, maar daar is het

publiek toch iets minder divers.'

Veel raakvlakken tussen de twee banen lijken er op het eerste gezicht niet te zijn, maar soms komen de twee samen. 'We zijn bij de bibliotheek nu bezig met de Geek de Bibliotheek-campagne, waarmee we mensen inspireren tot een gesprek over het maatschappelijk belang van de bibliotheek. Ik heb ervoor gezorgd dat er een paar bussen rondreden met het campagnebeeld erop.'

'Wat ik heel fijn vind is dat het werk op de bus heel overzichtelijk is. Een busdienst begint bijvoorbeeld om 7.14 uur en eindigt om 16.22 uur. En dan is het ook echt klaar. Mijn werk bij de bibliotheek houdt eigenlijk nooit op, er is altijd wel wat te doen.'

*Andrea Langendoen
is redacteur van
InformatieProfessional.*

Ontdek uw carrièrekansen in ons opleidingsaanbod!

Leergangen

- Digitaal Informatiebeheerder (mbo)
- Aankomend Recordsmanager (hbo)
- Recordsmanager (hbo)
- Specialist Elektronische Overheid (hbo+)
- Informatie- en Procesbeheer (hbo+)

Diverse open cursussen op het gebied van:

- Kwaliteitszorg en -beheer
- Zaakgericht werken
- Informatiebeveiliging
- Informatiemanagement in de praktijk
- SharePoint

Onze opleidingen kunnen ook geheel op maat als **incompany training** worden gegeven.

Voor meer informatie en aanmelden: www.vhic.nl

 -Faculty

VHIC | Polakweg 23 (Atlantisgebouw)
2288 GG Rijswijk

Frank Huysmans

Lokaal liberalisme, een eeuw later

Wat gaat 2014 brengen voor de openbare bibliotheken? Op 19 maart kiezen we nieuwe gemeenteraden. In de weken daarna worden de colleges gevormd. Alom wordt gevreesd dat die niet onder verdere bezuinigingen uit zullen komen. De gemeenten krijgen er van het Rijk per 2015 stevige taken bij op het gebied van langdurige zorg, uitkeringen en het vinden van

doorbreken, sloten ze een compromis dat het mogelijk maakte dat naast algemene openbare leesalen en bibliotheken (OLB's) ook rooms(ch)-katholieke en protestants-christelijke OLB's met rijks geld werden gefinancierd. Vervolgens duurde het een halve eeuw voor die verzuiling definitief verleden tijd was. Ten langen leste een klinkende liberale overwinning. Je zou verwachten dat die gekoesterd zou worden en met hand en tand verdedigd. Zeker in tijden van informatiesamenleving en kennis-economie.

Maar net als de bibliotheken zijn ook de liberalen veranderd. Wie geschriften leest van de eerste liberale premier, Cort van der Linden (minister-president van 1913 tot 1918), ziet dat hij erg begaan was met de relatie tussen privaat en publiek eigendom en tussen individu en gemeenschap. Gemeenschapszin was nodig om ook mensen die het minder hadden getroffen een kans op individuele ontplooiing te geven. Een eeuw later belijden de liberalen die gedachte in woord nog steeds. Stopten ze hun geld nu ook maar waar hun mond is. De overheid moet zo klein mogelijk en belastingen mogen nooit omhoog. Aan dat dogma offeren ze publieke voorzieningen op, zelfs als mensen die niet kwijt willen. Het gaat me er niet om dat de openbare bibliotheek zoals we die kennen tot in eeuwigheid blijft bestaan. Publiek-private samenwerking? Uitstekend. Als het moet, privatiseren we de hele handel zelfs en noemen we het 'participatiebibliotheek'. Maar denk niet dat uitlenen de enige functie is van de lokale bieb. En denk vooral niet dat de sociale, culturele en educatieve functies zonder publieke middelen kunnen voortbestaan.

<

'Met verbazing zie ik dat het met name lokale VVD'ers zijn die van de bibliotheek af willen'

werk, en jeugdzorg. Een bijbehorende zak met geld zullen ze niet op de stoep van het gemeentehuis aantreffen. En ondanks de soms stevige kortingen op de uitgaven van de afgelopen jaren is de bodem van de lokale geldkist zichtbaar.

De daling van het aantal uitleningen in 2012 zal niet aan wethouders en raadsleden voorbij zijn gegaan. Op de site van de VNG prijkte in december een bericht met de kop 'Uitleningen bibliotheken daalden fors en subsidies licht in 2012'. De slotsom dat de kosten per uitlening zijn gestegen ligt voor de hand. Dan kan de VOB nog zo hard roepen dat dat geen eerlijk cijfer is – uitgaven aan gebouw, collectie en personeel worden ook gedaan voor de verblijfsfunctie – opportunistische raadsfracties trekken zich daar weinig van aan. Met verbazing zie ik dat het met name de lokale VVD'ers zijn die van de bibliotheek af willen. Het waren in de negentiende eeuw juist de liberalen die ijverden voor een algemeen toegankelijke voorziening met een evenwichtige collectie. Toen het niet lukte het verzuilde landschap te

Frank Huysmans is redacteur van InformatieProfessional, bijzonder hoogleraar bibliotheekwetenschap aan de UvA en zelfstandig onderzoeker en adviseur

> **BOEKEN- EN
ABONNEMENTENSERVICE**

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

Ilge Subscription Management

Postbus 87592
1080 JN Amsterdam
Tel 020-6441842
Fax 020-6444412
info@ilge.nl
www.ilge.eu

ILGE is al meer dan 25 jaar de meest persoonlijke, betrouwbare partner in abonnementenbeheer. Zowel openbare bibliotheken als medische en bedrijfsbibliotheken genieten van onze deskundige dienstverlening en scherpst mogelijke prijzen.

LM Information Delivery

Van Twickelostraat 13
7411 SC Deventer
info@LMinfo.nl
www.LMinfo.nl

LM Information Delivery is al sinds 1972 een toonaangevende leverancier van informatiediensten. Een professionele klantenservice en geavanceerde technologische oplossingen vormen de basis van onze bedrijfsactiviteiten.

Van Dijk Zakelijk

Postbus 486
3990 GG Houten
Tel 088-2345900
Fax 030-6386958
klantenservice@vandijkzakelijk.nl
www.vandijkzakelijk.nl

Leverancier van vakinformatie. Laat het beheer over uw abonnementenpakket en boekbestellingen aan Van Dijk Zakelijk over, en creëer voor uzelf overzicht en kostenbesparing.

> **CONSULTANCY
ADVIESBUREAUS**

Infomare

Postbus 333
4530 AH Terneuzen
Tel 0115-608699
www.infomare.eu

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Reekx

Peizerweg 87
9727 AH Groningen
Tel 050-3124618
Fax 050-3120592
www.reekx.nl

> **ICT DIENSTVERLENING**

BeeSmart

Pieter Bruegelstraat 14
7731 SK Ommen
Tel 088-2337627
Fax 088-2337650
info@beesmart.nl
www.beesmart.nl

BeeSmart is een innovatief ICT-bedrijf met unieke oplossingen voor o.a. cashless dienstverlening, outsourcing, compleet beheerde diensten op het gebied van gaming en wifi, maar ook oplossingen voor printing en telefonie.

> **INFORMATIEPROVIDERS
HOSTS**

EBSCO Information Services

Postbus 204
1430 AE Aalsmeer
Tel 0297-386386
Fax 0297-386387
www.ebsco.nl

LM Information Delivery

Van Twickelostraat 13
7411 SC Deventer
info@LMinfo.nl
www.LMinfo.nl

> **OPLEIDINGEN
CURSUSSEN
BIJSCHOLING**

Erasmus Academie

Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
Tel 010-4081839
info@erasmusacademie.nl
www.erasmusacademie.nl

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260, Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

GO opleidingen

Postbus 164
2270 AD Voorburg
Tel 070-3512380
Fax 070-3549789
www.GOopleidingen.nl

HvA / Archiefschool

Postbus 1025
1000 BA Amsterdam
Tel 020-5954788
www.archiefschool.nl

> **PERONEEL
WERVING & SELECTIE
DETACHERING**

Ingressus

Postbus 2341
3000 CH Rotterdam
Tel 010-2060260
Fax 010-2060261
www.ingressus.nl

Randstad/ProBiblio

Opaallaan 1180
2132 LN Hoofddorp
Tel 023-5546275
www.probiblio.nl/randstad

Reekx

Peizerweg 87
9727 AH Groningen
Tel 050-312 46 18
Fax 050-312 05 92
www.reekx.nl

> **SOFTWARE**

Adlib Information Systems

Postbus 1436
3600 BK Maarssen
Tel 0346-586800
Fax 0346-561655
www.adlibsoft.com

**Infor Library
and Information Solutions**

Pettelaarpark 103
5216 PR 's-Hertogenbosch
Tel 073-6205222
Fax 073-6205298
www.vubis-smart.com

Librix

Postbus 102
7140 AC Groenlo
Tel 0544-471111
Fax 0544-465814
www.nedaplibrix.com

> **UITGEVERS**

ProQuest

The Quorum, Barnwell Road
Cambridge CB5 8SW
United Kingdom
Tel +44-(0)-1223215512
Fax +44-(0)-1223215513
www.proquest.com

Ook een vermelding van uw bedrijf? Bel Bart van der Wal bij
Acquire Media op 038-4606384 of mail bvdwal@acquiremedia.nl.

over de wereld van

- Document Outsourcing
- Informatielogistiek
- Nieuwe Werken
- Digitalisering
- Microfilm scanning
- Factuurproces
- Data-Entry

- Archiefopslag
- Archiefbeheer
- Archiefbewerking
- Archiefruimte
- Scanning on demand
- Digitale postkamer

- Bibliotheek
- Bibliobus
- Bibliotheekmedia
- Schoolboeken